

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γ. Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΙΣ

Πτυχ. Ιερέως ἐν Βάμφο Κρήτης

ΣΥΝΑΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Ἑσωτερικοῦ Δρ. 25

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

«Τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ» Β' Κορ. γ'. β.)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1) Ὁ δεύτερος γάμος τῶν Κληρικῶν.
- 2) Ζητήματα πρὸς συζήτησιν.
- 3) Πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ χαρακτῆρος.
- 4) Τὸ Πιστεύω τῶν Χριστιανῶν.
- 5) Τί εἶνε ζωή.
- 6) Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸ Κοράνιον.
- 7) Ὁ Ἰωάννης καὶ τὸ κῆτος.
- 8) Θρησκεία καὶ Κομμουνισμός.
- 9) Ὁ μέγας ἐχθρὸς τοῦ Σχολείου καὶ τῆς Κοινωνίας.
- 10) Ἀναγνώρισις ἀληθείας.
- 11) Τὰ ἀποτελέσματα.
- 12) Εὐχάριστα μαζὺν μετὰ δυσάρεστα.
- 13) Πρὸς τοὺς κ. κ. συνδρομητὰς καὶ ἀναγνώστας τῆς «Νέας Ζωῆς».

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

1 Μαρτίου 1928

ΕΤΟΣ Α'.

Ἀριθ. 18—19

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΓΑΜΟΣ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

ΑΚΟΥΣΘΗΤΩ ΚΑΙ Η ΕΤΕΡΑ ΓΝΩΜΗ

Ε'.

—Εἶνε στοιχειωδῶς ὀρθὸν καὶ λογικόν, ἐνῷ ἡ θρησκεία θέλει καὶ ἀπαιτεῖ τὸν ἱερέα ἔγγαμον, καὶ ἐν ὧσφ ἡ ἡ σύζυγός του, τὸν θεωρεῖ καὶ τὸν δέχεται ὡς ζῶντα βίον ἀρέσκοντα τῷ Θεῷ, εἰτα, ὅταν ἀποθάνῃ αὐτή, νὰ παριστῶμεν τὴν θρησκείαν κηρύσσουσαν βέβηλον καὶ βδελυρὸν τὸν συζυγικὸν βίον, ἐὰν ὁ κληρεύσας ἱερεὺς ἤρχετο ὡς οἱ λοιποὶ πιστοὶ εἰς β'. γάμον;

—Εἶνε ὀρθὸν καὶ στοιχειωδῶς λογικὸν τὸ δῆθεν μέγα ἐπιχείρημα τῶν κατὰ τοῦ β'. γάμου, ὅτι ὁ ἀπολέσας τὴν σύζυγόν του κληρικὸς δὲν πρέπει νὰ ἔλθῃ εἰς β'. γάμον, διότι πῶς τότε ὡς μιὰς θὰ ἐγγίξῃ τὸ θυσιαστήριον;

—Εἶνε ἀληθὲς τὸ δῆθεν ἐπίσης μέγα ἐπιχείρημα τῶν κατὰ τοῦ β'. γάμου, ὅτι ὁ ἐν κληρικῷ ἐρχόμενος εἰς β'. γάμον, θὰ ἐσκανδάλιζε τοὺς πιστούς;

—Εἶνε ὀρθὸν καὶ στοιχειωδῶς λογικὸν ἐν μέσφ 20ῷ αἰῶνι, νὰ παροράται ὅχι πλέον ἡ ἐλευθέρια βούλησις, τὸ αὐτεξούσιον τοῦ δυστυχούς ἱερέως ποῦ ἀπὸ ἡλικίας 22 ἐτῶν δύναται νὰ κληρεύσῃ, ἀλλὰ καὶ ἡ γεννητήσιος αὐτοῦ ὁρμή, ἣν οἱ κατὰ τοῦ β'. γάμου θέλουσι νὰ νεκρωθῇ καὶ νὰ σβεσθῇ;

—Εἶνε ὀρθὸν, λογικὸν καὶ χριστιανικόν, νὰ καταδικάζεται ἓνας ἄνθρωπος ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας εἰς βίον ἀβίωτον καὶ ἐκ τοιοῦτου βίου νὰ ἀναμένεται ὡς καρπὸς βίος εὐαγγελικός;

—Εἶναι ἀπλῶς ἀνθρωπιστικὸν νὰ καταδικάζεται ὅχι πλέον ὁ κληρεύσας ἱερεὺς ὡς ἄτομον εἰς βίον ἀβίωτον, στερούμενος πάσης στοιχειώδους περιποιήσεως, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀρφανὰ τέκνα του, πολλάκις γινόμενα τοιαῦτα (ὀρφανὰ) εἰς ἡλικίαν πλὴν μικράν, ἀπὸ μιᾶς ἡμέρας, ἕως πέντε καὶ ἕξ ἐτῶν, καὶ νὰ καταδικάζονται ὅχι πλέον ἀληθῶς εἰς βίον ἀβίωτον, ἀλλ' εἰς θάνατον ἐξ αὐτοῦ ἡλικίαν ἀνατροφῇ, μὲ τὴν δῆθεν δικαιολογίαν ὅτι ἔτσι τὸ θέλει μία ἀντίληψις ἀνθρώπων, πρὸ 13 αἰώνων;

—Εἶνε χριστιανικὸν νὰ παρίσταται ἡ θρησκεία τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ, τόσον ἀναίσθητος καὶ σκληρὴ ἀπέναντι τῶν μικρῶν ὀρφανῶν καὶ ἂν ἐκέρδιζεν οὕτω; ὁ πατήρ των χιλίους παραδείσους;

—Διάταξις ἢ διατάξεις φέρουσαι ἐπιζήμια

καὶ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα, δύναται νὰ εἶναι Γραφικαὶ ἢ χριστιανικαί;

Οὕτως ἔχουν τὰ λοιπὰ, πλὴν τοῦ τελευταίου, ἐρωτήματα, τὰ ὁποῖα ἐθέσαμεν εἰς τὸ πρῶτον ἡμῶν «περὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν» ἄρθρον (φύλλον 10—11 τῆς 1 Ν)βρίου π. ἔ.

Οἱ κατὰ τοῦ β'. γάμου τῶν κληρικῶν διακείμενοι θὰ ἐτοιμάωνται ἴσως νὰ κηρύξωσιν ἡμᾶς ἀσεβεῖς πρὸς τὸ παρελθόν ἂν οὐ καὶ πρωτεσταντίζοντες. Πρόχειρον ὅσον, ἐν ἐλείψει πιντὸς ἁλοῦ καὶ πολὺ κατ' ἄλλῃ δια τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν μέχρι πρὸ ὀλίγου π. ἡν, σήμερον, ἀκατάλληλον. Ἡ χειραφέτησις τοῦ λογικοῦ τῆς ἀπολύτου πειστικῆς τοῦ κόσμου, ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὑποβολῆς, ἔθηκεν ἐν ἀρχαῖς αἰσ. τὸ παρελθόν τὸ σεβόμεθα πολὺ. ἀλλ' ἴσως ὅμως ἐὰν ἐτίθετο ὡς σινικὸν τείχος ἡ ἀπαγόρευσις ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται οὐδεμία μεταβολή. οὐδεμία σκέψις πρὸς μεταβολὴν ἐκείνου τὸ ὁποῖον μᾶς ἐκκληροδότησε. Δι' ὃ καὶ ἡμεῖς τὰ ὡς ἄνω ἐρωτήματα ἀναφορικῶς μὲ τὸν β'. γάμον τῶν κληρικῶν θέσαντες δὲν ἤχημεν ἀπὸ ἀσέβειας πρὸς τὸ παρελθόν, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν ὅτι τοῦ παρελθόντος πολλὰ γινώμαι, ἂν τότε ἐκρίνοντο ὀρθαί, σήμερον δὲν κρίνονται τοιαῦτα ὑπὸ τῆς σημερινῆς στοιχειώδους λογικῆς. Ἡμεῖς, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἀλλ' ἐν στοιχειώδει λογικῇ, θέτομεν ὡμὰ, ὡμότητα τὰ ἐρωτήματα μας ἢ μᾶλλον τὰς ἀντιλήψεις μας μετὰ θάρρους γρανιτώδους. Καὶ λέγομεν ὅτι δὲν εἶνε στοιχειωδῶς ὀρθὸν καὶ λογικὸν, ἐνῷ ἡ θρησκεία ἀπαιτεῖ κατηγορηματικῶς καὶ ἄνευ οὐδ' μιᾶς ἀπολύτως ἐξαιρέσεως, ὅπως ὁ πρεσβύτερος (ἱερεὺς) καὶ ὁ ἐπίσκοπος εἶνε ἔγγαμος, καὶ τὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὸν οἰκογενειακὸν βίον θεωρεῖ ὡς πρῶτον καὶ βασικὸν προσὸν τοῦ κληρικοῦ «τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ κάσης σεμνότητος εἰδέτις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται;», ἔπειτα νὰ παριστῶμεν τὴν θρησκείαν κηρύττουσαν βέβηλον καὶ βδελυρὸν τὸν συζυγικὸν βίον, ἐὰν ὁ κληρεύσας ἱερεὺς ἤρχετο ὡς οἱ λοιποὶ πιστοὶ εἰς β'. γάμον, ὃ οὐ μόνον ἡ Γραφή δὲν παγορεύει, ἀλλὰ καὶ συνίστα. Ἡ μήπως ὁ δεῦτερος γάμος δὲν εἶνε συνέχεια τοῦ πρώτου; Τὶ τὸ λογικὸν ἀντίθετον ἢ μὴ ὁμοῖον ἐν αὐτῷ (τῷ β'. γάμῳ) συμβαίνει; Τῇ ἀληθείᾳ ἡ στοιχειώδης λογικὴ περίλυπος βλέπει τοὺς κατὰ τοῦ β'. γάμου διακειμένους.

Ἐν ὧσφ ἡ τοῦ ἱερέως ἢ σύζυγος, ἡ θρησκεία μὴ κατατρίσσει αὐτὸν εἰς ἄλλην τάξιν,

ἣν διέπει ἄλλη αὐστηροτέρα ἠθική, δὲν ἀπαιτεῖ ἀπ' αὐτὸν εἰμὴ ὅ,τι καὶ ἀπὸ πάντας τοὺς λοιποὺς πιστοὺς τῆς. «Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ· καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε, ἵνα μὴ πειράξῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς· διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν». Κορ. Α' 5.

«Τὸ ἀπέχεσθαι γυναικῶν, μὴ μόνον τοὺς ἱερωμένους, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς πιστοὺς κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀγίας μεταλήψεως ἀφορᾷ» (Βασίλειος). (Οἱ κατὰ τοῦ β'. γάμου, παρὰ τὴν Γραφὴν κηρύττοντες τοῦτον ἀπηγορευμένον, ἔδει νὰ εὐρωσι καὶ δικαιολογητικά. Δι' ὅ, ἐνφ' κατὰ τὴν Γραφὴν ὁ β'. γάμος ἐπιτρέπεται, ὡς ἐξ ἴσου μὲ τὸν πρῶτον ἄγων εἰς ἠθικὸν βίον, κρίνουσι τοῦτον ὡς μαρτὸν καὶ ἀνῆθικον διὰ τὸν ἱερέα, ὃν κηρύττουσιν, χωρὶς διατυπώσεις μικρόν!! καὶ ὡς τοιοῦτον μὴ δυνάμενον νὰ ἐγγίξῃ τὸ θυσιαστήριον, ἥτοι νὰ λειτουργήσῃ!!—Διὰ νὰ ἐννοηθῇ πλήρως τὸ μέγεθος τῆς ὀρθότητος τῆς τοιαύτης λογικῆς! λαμβάνομεν δύο ἱερεῖς, ἕνα μὴ ἐν χηρείᾳ καὶ ἕτερον ἐν χηρείᾳ. Τὸν ἕχοντα σύνευνον, τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιοῦμενοι οἱ κατὰ τοῦ β'. γάμου, παραδέχονται ἐν τάξει, καθαρὸν καὶ ἱκανώτατον (ὅπως καὶ εἶνε) νὰ ἐγγίξῃ τὸ θυσιαστήριον, ὅ,τι δὲ εἰς τοῦτον ἀνεχόμενοι παραδέχονται, ἀρνοῦνται εἰς τὸν ἐν χηρείᾳ, χαρακτηρίζοντες αὐτὸ ἀνῆθικον, ἀνίερον, μαρτὸν!!

Ἡ λογικὴ καὶ πάλιν ἐξίσταται καὶ ἵσταται περίλυπος.

Οἱ κατὰ τοῦ β'. γάμου, κηρύξαντες ἑαυτοὺς κερβέρους τῆς θρησκείας, εἰς βίρος τῶν ἐκ καταδρομῆς τῆς τύχης ἀπολεσάντων τὰς σύζυγους τῶν κληρικῶν, οὐδὲν λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψει, οὔτε νεύτητα, οὔτε φύσιν, οὔτε δημιουργόν, οὔτε δημιουργίαν. Προκειμένου νὰ ζητηθῇ τι εἰς βίρος ἄλλον, διατὶ ὅχι; Ἐνὸς τόπου δοθέντος, μικρὰ ἔπονται.

Θὰ σκανδαλίσῃ λέγουσι τοὺς πιστοὺς ὁ ἐν χηρείᾳ κληρικὸς ἐρχόμενος εἰς β'. γάμον! Ἐνφ' περὶ οὐδενὸς πιστοῦ φροντίζουσι, καὶ τοὺς πιστοὺς, (τὸν κόσμον,) ἀγνοοῦσιν, ἵνα παραστήσωσιν ἑαυτοὺς συγκεκινημένους ἐπὶ τῇ ἀπλῇ δῆθεν σκέψει, ὁπόσον θὰ ἐσκανδαλίζοντο οἱ πιστοὶ ἐὰν ἔβλεπον κληρικὸν τινα ἐρχόμενον εἰς β'. γάμον, διαρρηγνύουσι τὰ ἱμάτιά των κραυγάζοντες, μὴ, μὴ γένοιτο τοιοῦτόν τι, διότι πάει, ἀπώλετο, ἡ θρησκευτικὴ συνείδησις τῶν πιστῶν! οὐ; ἂν εἶχον τὴν καλωσύνην νὰ ἠρώτων θὰ ἐμάνθανον ὅτι τὸ ἐναντίον τοὺς σκανδαλίζει διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων του.

Θὰ ἐμάνθανον παρ' αὐτῶν, ὅτι οὐδὲν φυσικώτερον θεωροῦσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ ἄνθρωπος ἱερεὺς εἰς β'. γάμον, π ὅς συνέχειαν τοῦ προτέρου βίου καὶ ἀνατροφῆς τῶν ἀπορφανισθέντων μικρῶν τέκνων του, καὶ ὅχι νὰ βλέπωσι καὶ ν' ἀκοίωσι σκάνδαλα κοινωνικά, ὧν ἥρως νὰ φέρεται ὁ ἐν χηρείᾳ κληρικὸς.

Οὐδέποτε ἐγένετο μεγαλύτερα ἀδικία εἰς ἄνθρωπον, ὅσον εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐν χηρείᾳ κληρικόν. Πρέπει νὰ θυσιασθῇ ἐξ ὀλοκλήρου, αὐτὸς καὶ τὰ παῖδιά του. Ἐκεῖνοι οἵτινες συγκινοῦνται ἴσως ἐὰν ἕνα ζῶον πάσχη, δὲν συγκινοῦνται διὰ τὴν ὁδύσσειαν, καὶ τί λέγω τὴν ὁδύσσειαν; τὸν ἀβίωτον βίον, τὴν κόλασιν τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου, ὅστις ἐκ καταδρομῆς τῆς τύχης ἀπώλεσε τὴν σύζυγον καὶ βοηθὸν τοῦ ὁτηροῦ αὐτοῦ βίου καὶ ἔμεινε μὲ τρία, τέσσαρα καὶ πέντε μικρὰ παῖδιά. Οἱ κατὰ τοῦ β'. γάμου ἠθέλησαν, κατεδέχθησάν ποτε νὰ παρακοινοθήσουν τὸν φρικώδη βίον εἰς ὃν μειαλίπτει εἰς κληρικὸς ποῦ ἔχασε τὴν σύζυγον του; Ὁχι. Ἀλλ' ἡ ἀγνοία τοῦ πακοῦ εἶνε ἡλιθιότης καὶ ὅχι ὑπεράσπισις τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἥς σκοπὸς εἶνε νὰ θεραπεύσῃ πάντα τὰ δεινὰ ὑφ' ὧν κατὰτρέχεται ὁ ἄνθρωπος.

Ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τις τὰς μεγίστας δυσχερεῖας, στερήσεις καὶ στενοχωρίας, εἰς τὰς ὁποίας καταδικάζεται μὲ τὴν μεγαλύτεραν ἀναληγσίαν, ὁ δυστυχὴς κληρικὸς ἄκων. Λέγομεν ἀδύνατον, διότι τοιοῦτόν τι ἀληθῶς εἶνε. Αὐτὸς καὶ τὰ δυστυχῇ μετ' αὐτοῦ, θύματα τέκνά του, καταδικάζονται εἰς τὴν στέρησιν καὶ τῶν στοιχειωδესιῶν περιποιήσεων.

Οἱ κατὰ τοῦ β'. γάμου τῶν κληρικῶν, ἐπεσκέφθησάν ποτε τὴν οἰκίαν ἐνὸς ἐν χηρείᾳ τοιοῦτου, ποῦ νὰ ἔχῃ παῖδιά; Ὁ πλέον σκληροτράχηλος, ὁ πλέον σκληροκάρδιος, θὰ συνεκινεῖτο βαθύτατα καὶ θὰ ἐκάμπτετο ἀπὸ τὸ ἀπεισιμικὸν κατάντημα, ἀπὸ ἀπόψεως περιποιήσεως καὶ ζωῆς, αὐτοῦ τοῦ ἀποκληρῶν πατρὸς καὶ τῶν ἀποκληρῶν τέκνων του. Μὰ ἀφοῦ ἔχει ἔτσι, πῶς οἱ κατὰ τοῦ β'. γάμου δακνέμενοι εἶνε τ σούτιον ἄσπλαχνοι καὶ ἀνάληγοι; Διότι, ἀπλούστατα, οὐδέποτε κατεδέχθησαν οἱ τοὺς ἑαυτοὺς τῶν ἐν τούτοις θεωροῦντες ὡς καλοὺς χριστιανούς!! νὰ ἐξετάσωσιν ἐποπτικῶς τὸ πρᾶγμα. Ὅλων τῶν ἐπαγγελμάτων οἱ ἄνθρωποι, οἱ γεωργοί, οἱ κτηνοτρόφοι, οἱ πτηνοτρόφοι, οἱ κτηνίατροί κ.λπ. διαρκῶς καὶ μετ' ἐπιστάσις ἐξετάζουσι τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἐπαγγέλματός των, ἵνα εὐρωσι μέτρα προφυλακτικά, θεραπευτικά, πῶς διὰ τῆς ἀγλαῆς περιποιήσεως τῶν ἀντικει-

μένων αὐτῶν τοῦ ἐπαγγέλματος, τῶν, τῶν φυ-
τῶν, τῶν κτηνῶν, τῶν πτηνῶν κ.λ.π. θὰ ἔχῃσι
καλύτερα καὶ ἀσφαλέστερα ἀποτελέσματα, μό-
νον οἱ τρανοὶ ἐχθροὶ τοῦ ἐγγύμου κλήρου οὐ-
δέποτε κατεδέχθησαν νὰ ἐξετάσωσι μετὰ ἀνθρώ-
πιστικῷ πνεύματι, τὸν μεταπίπτοντα εἰς βίον
ἀβιώτων ἐν χηρείᾳ κληρικόν. Αὐτὸν ἐνῶ τὸν
θέλουσι νὰ κληρονομήσῃ (τὴν λόγον!) τὴν αἰ-
ωνιον βασιλείαν! ἀπαξιοῦσι νὰ κάμωσι δι' αὐτὸν
ὅ,τι οἱ ἄλλοι διὰ τὰ φυτὰ, τὰ πτηνὰ, τὰ κτήνη!
«Ὁ παρὼν στενὸς χώρος, δὲν μᾶς ἐπιτρέπει
δυστυχῶς ἐπὶ τοῦ σπουδαιωτάτου αὐτοῦ σημεί-
ου (ἐννοοῦμεν τὸν ἀβιώτων βίον τοῦ ἐν χηρείᾳ
κληρικοῦ) νὰ ἐκταθῶμεν περισσότερον. Μό-
νον ἄνθρωποι μὴ γεννηθέντες ἐπὶ τῇ γῇ,
καὶ ἐπομένως μὴ ἔχοντες οὐδεμίαν, ἀπο-
λύτως οὐδεμίαν ἰδέαν, περὶ οἰκογενείας,
περὶ τῶν ἀπείρων καὶ νυχθημερῶν κόπων
καὶ φροντίδων, ἃς ἀπαιτεῖ ἡ περιποίησις
παιδιῶν, μιᾶς οἰκογενείας, μόνον τοιοῦτοι λέ-
γομεν ἄνθρωποι χαίρουσιν ἐπὶ τῷ ἀβιώτῳ βίῳ
εἰς ὃν θέλουσι νὰ εὐρίσκηται ἓνας δυστυχὴς
ἄνθρωπος ἱερεὺς, μὲ τρία, τέσσαρα καὶ περισ-
σότερα παιδιά.

Ὁ δεύτερος γάμος, ὃ σκληροὶ ἄνθρωποι,
εἶνε ἓνα ἀπολύτως ἀναγκαῖον πρᾶγμα καθ' ἡ-
μᾶς, καὶ ὅτι διὰ νὰ ἱκανοποιῇ ἁπλῶς τὴν φυ-
σικὴν πλευρὰν τοῦ γάμου· ἂν περὶ τούτου κυ-
ρίως δὲν ἐπρόκειτο, δὲν θὰ ὑπῆρχεν οὐδεμία,
ἀπολύτως οὐδεμία στενοχωρία, ὥστε ὁ ἐν χη-
ρείᾳ κληρικὸς νὰ ζητῇ δευτέραν σύζυγον, ἥτοι
νέα βάρη καὶ ἐξοδα. Θὰ ἦτο λυπηρότατον νὰ
μὴ ἐξετιμᾶτο μεγάλως ἡ τιμότης καὶ ἡ εὐλι-
κρίνεια τῶν τόσων δυστυχῶν ἀνθρώπων, ποῦ
ζητοῦν ἁπλῶς περιποίησιν, ἥς ἄνευ ἡ ζωὴ αὐ-
τῶν καὶ τῶν μικρῶν τέκνων τῶν, ὅχι μόνον
δὲν λέγεται ἀνθρωπίνῃ ζωῇ, ἀλλὰ καὶ διαο-
κῶς κινδυνεύει τὰ μέγιστα. Διὰ τὰς ἡ διατά-
ξεις φέρουσα ἐπιζήμια καὶ καταστρεπτικὰ ἀπο-
τελέσματα δὲν δύναται νὰ εἶνε Γραφικαὶ ἢ
Χριστιανικαί.

Κλείοντες τὸ παρὸν ἄρθρον, ὑπολείπεται
τέλος νὰ ἴδωμεν εἰς ποῖον σημεῖον νῦν εὐ-
ρίσκηται τὸ ζήτημα τοῦ β' γάμου τῶν κληρι-
κῶν. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Πανορθόδοξου Συνε-
δρίου τῆς Κ' πόλεως τὸ 1923 ληφθεῖσαν ἀπό-
φασιν ἔχουσιν οὕτω:

«Ἀποφασίζει ὁμοφώνως»

«Θεωρεῖ ἐπιτρεπόμενον τὸν δεύτερον γά-
μον εἰς τοὺς συνεπείᾳ θανάτου γηρεύσαντας
ἱερεῖς καὶ διακόνους, ὡς μὴ ἀντιβαίνοντα εἰς
τὸ καθόλου πνεῦμα τῆς Εὐαγγελικῆς διδασκα-
λίας, μᾶλλον δὲ καὶ προλαμβάνοντα μῶμον
κατὰ τῆς ἱερατικῆς καταστάσεως», μετὰ τὴν

ἐπίσημον ἀποδοχὴν τῆς ἀποφάσεως ταύτης
ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Μεγάλῃς τοῦ
Χριστοῦ Ἐκκλησίας (Ἐκκλ. Ἀθήναις ἔτος
ΜΓ'. ἀριθ. 26 τῆς 14 Ἰουλίου 1923), καὶ ἀ-
φοῦ ἐπὶ τοῦ 1923 εἰς ὅλην τὴν Σερβικὴν
Ἐκκλησίαν, τὴν σημερινὴν Γιουγκοσλαβίαν, ἐ-
πιτρέπεται ἀκωλύτως νὰ ἐργηται εἰς β'. γά-
μον πᾶς ἐν χηρείᾳ κληρικὸς, καὶ περὶ τὰς δύο
καὶ πλέον χιλιάδας ἡδη ἦλθον ἐκεῖ εἰς β'. γά-
μον, εἰς δύνανται νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ ζήτημα
τοῦ β' γάμου τῶν κληρικῶν, δὲν ἔχει λυ-
θῇ ἐπισημῶς καὶ τελείως;

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΙΝ

Ἡ «Νέα Ζωή» φέρει ὅσα ὅτι τότε μόνον
δύναται νὰ προέλῃ ἡ θεραπεία ἐνὸς κακοῦ,
μιᾶς κοινωνικῆς ἢ θρησκευτικῆς ἀσθενείας, ὅ-
ταν διὰ τῆς συζητήσεως καὶ μόνον γεννηθῇ
συναίσθησις, τῆς κριτικῆς, ἐξ ἧς συναισθή-
σεως θὰ προκύψῃ ὡς φυσικὴ συνέπεια ἡ ἐ-
πιδιώξις τῆς θεραπείας, παρακαλεῖ πάντας
τοὺς ἀναγνώστας τῆς κληρικῆς καὶ λαϊκῆς,
οἵτινες ὡς πιστεύει κέκτηνται ζωηρὰν τὴν ἐπι-
θυμίαν νὰ ἴδωσιν ἀρχομένην τὴν θεραπείαν
τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ἅτινα χωλαί-
νουσι, πρὸς μεγάλην θρησκευτικὴν ζημίαν τῶν
Χριστιανῶν, νὰ ἐκθεσωσι διὰ τῶν στήλων τῆς,
ἃς παρέχει πνεύματος, ἀπροκαλύπτως τὴν γνώ-
μην τῶν περὶ τῶν αὐτῶν καὶ τοῦ τρόπου τῆς
θεραπείας, τῶν ἐξῆς ζητημάτων:

1) Ποῖοι λόγοι προεκάλεσαν τὴν κατα-
πληκτικὴν ἀφρονησίαν εἰς τοὺς ναοὺς καὶ τί
καὶ τί, ἂν ὑπῆρχεν, ἢ ἂν ἐγίνετο, θὰ ἐφοίτα
κατ' ἀπόλυτον πληρηφίαν ὁ λαὸς εἰς τού-
του;

2) Ποῖοι λόγοι προεκάλεσαν τὴν καταπλη-
κτικὴν ἀπογῆν τῶν Χριστιανῶν καὶ ἰδίως τῶν
ἀνδρῶν πρὸς τὴν Θεῖαν Μετέληψιν, καὶ πῶς
θὰ κατορθούτο ἡ ἀποθυσία προσέλευσις τῶν
πιστῶν εἰς ταύτην;

3) Πῶς θὰ ἀπορθούτο νὰ τηρῶσιν οἱ
Χριστιανοὶ μιαν πραγματικὴν Κυριακὴν ἀρ-
γίαν;

4) Διὰ τίνων μέσων θὰ κατορθούτο νὰ
πεισθῇ ὁ κόσμος ὅτι, μόνον διὰ τῶν ὁρχῶν
τοῦ Εὐαγγελίου καὶ μόνον, δύναται νὰ ὑπάρ-
ξῃ ἀληθὴς ἰστομική καὶ κοινωνικὴ εὐτυχία καὶ
πρόοδος;

5) Ἡ νηστεία ὡς γίνεται, εἶνε νηστεία εἶνε
ὠφέλιμος; Ἡ νηστεία τηρεῖται σήμερον ἔστω
καὶ ἀπὸ μικρὰν πειρηφίαν; Διὰ τί; Πῶς ἐάν
μετεργασθῇ θὰ ἐτρεῖτο μὲ ἐλπίδας ὠφε-
λείας καὶ τηρήσεως ὑφ' ὅλων τῶν πιστῶν;

ΠΡΟΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΝ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ

Υπό Fohn R. Mott και G. Sherwood Eddy

Πρὸς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐξεδήλωσαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ δοκιμάσωσι τὰς ἀξιώσεις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ γνωρίσωσι τὴν δύναμιν τοῦ ἐν τῇ καθημερινῇ ζωῇ διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ χαρακτήρος, ἐγράφησαν τὰ κατωτέρω.

Ἀς ἐγκαταλείψωμεν ἀποφασιστικῶς καὶ τελείως πᾶν ὅ,τι τὸ λογικόν, ἡ συνείδησις καὶ ἡ πείρα δεικνύουν ὅτι εἶνε ἐπιζήμια καὶ βλαβερὰ. Ὁφείλομεν νὰ ἀφήσωμεν ἐντελῶς πᾶσαν γνωστὴν ἁμαρτίαν, εἴτε εἶνε αὕτη χονδροειδὴς καὶ ὀλεθρία, εἴτε εἶνε τις ἥτις ὀνομάζεται μικρὰ ἢ κορυφία. Δὲν ὑπάρχει ἐλπίς οἰαδήποτε ὅτι θὰ δυνήθῃ τις νὰ φθάσῃ εἰς διαυγῆ κατανόησιν τοῦ Χριστοῦ ἢ ὅτι θὰ δυνήθῃ νὰ ἀποκτήσῃ πείραν τῆς θαυμαστῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἐν ὅσῳ καὶ ἐὰν ἐν γνώσει ἀνέχεται ἐν τῇ ζωῇ του τὴν ἁμαρτίαν ὑπ' οὐρανὴν μορφὴν. Ἀνάγκη νὰ ἀποφασίσωμεν νὰ ἀποβάλωμεν πᾶσαν ἔξιν ἢ πρᾶξιν, ἢ ὁποῖα συνετέλει εἰς τὴν ἐξασθένησιν τοῦ χαρακτήρος, ἢ νὰ ἐπισκοπήσῃ τὴν πνευματικὴν δρασιν. Ὁφείλομεν νὰ ἀπορρίψωμεν ἡρωϊκῶς πᾶσαν ἀπόλαυσιν, ἥτις ἐξασθενεῖ τὴν θέλησιν ἢ ἥτις καυτηριάζει τὴν συνείδησιν. Ὁ Χριστὸς δὲν ἀποκαλύπτει ἑαυτὸν καὶ δὲν παρέχει τὴν δύναμιν Του εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅστις συμβιβάζεται μὲ τὰς περιστάσεις. Δι' αὐτοῦ οὐδεὶς δύναται νὰ δουλεύῃ δύο κυρίους.

Ἀς ἀρχίσωμεν ἀμέσως νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν καλὴν συνήθειαν τῆς μελέτης τῶν Γραφῶν μὲ σκοπὸν νὰ οἰκοδομήσωμεν ἰσχυρὸν καὶ ἀκέραιον χαρακτήρα καὶ πίστιν. Οὐδεὶς ἄνθρωπος δύναται ν' ἀναπτύξῃ ρωμαλεῖον καὶ ἄρτιον σῶμα καὶ νὰ διατηρήσῃ αὐτὸ ὑγιὲς ἐὰν δὲν λαμβάνῃ τακτικὴν καὶ θεραπευτικὴν τροφήν καὶ ἂν δὲν ἀφομοιοῦται ἡ τροφή αὕτη καταλήλως. Εἶνε δὲ ἐξίσου βέβαιον, ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν δύναται νὰ ἀυξήσουν εἰς ἡθικὴν καὶ πνευματικὴν δρασιν, ἄνευ τῆς ἐπισταμένης καὶ τακτικῆς ἀναγνώσεως καὶ μελέτης τῶν πρωτοτύπων συγγραμμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ταύτη μελέτη εἶνε ἀναγκαῖα καὶ χρησιμεύει νὰ δεικνύῃ εἰς ἡμᾶς τὰς ἀνάγκας καὶ τὴν πιθανότητα τῆς ζωῆς. Εἶνε οὐσιώδης νὰ διεγείρῃ καὶ διατηρῇ ζωὴν καὶ ἡχορὶν τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως. Ἄνευ αὐτῆς ἡ θέλησις δὲν δύναται νὰ ἐνιοχῇται διὰ ἐπιτυχὴ ἀγῶνα κατὰ τοῦ πειρασμοῦ. Ἡ μελέτη τῆς Γραφῆς καὶ ἰδίᾳ ἡ μελέτη τῆς μεγάλης κεντρικῆς φυσιογνωμίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁρᾷ τὸν ἀπλετοὺν φῶς ἐπὶ τῶν ἀμφιβολιῶν μας καὶ ἐπὶ τῶν ἀμφισβητούμενων θερησκευτικῶν θεμάτων.

Τὸ σπουδαιότατον πρᾶγμα δι' ἐκείνους οἵτινες ἔχουν ἐκδηλώσει ἐπιθυμίαν καὶ σκοπὸν νὰ γνωρίσουν τὸν Χριστὸν καὶ νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν γοητείαν τῆς ἐπιφοῖτης Του εἶνε νὰ ἀφιερώσουν ἀρκετὸν καιρὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν διδασκαλιῶν Του.

Ὁφείλομεν ν' ἀφιερώσωμεν καιρὸν τινα καθ' ἑκάστην εἰς τὴν ἀτομικὴν προσευχὴν. Οὐδεὶς ποτε ἐκέρδισε τελείαν νίκην κατὰ τῶν πειρασμῶν του, ἢ εὖρεν ἱκανοποιητικὸν φῶς εἰς τὰς θερησκευτικὰς του ἀπορίας χωρὶς τῆς πρᾶξεως ταύτης νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὸν Θεὸν ἐν προσευχῇ. Ὁ Θεὸς εἶνε ὁ οὐράνιος ἡμῶν Πατήρ, καὶ προσευχὴ εἶνε τὸ ὁμιλεῖν μετ' Αὐ-

τοῦ. Πρέπει νὰ καλλιεργῶμεν τὴν συνήθειαν νὰ ὁμιλῶμεν εἰς Αὐτὸν περὶ παντός ὅ,τι ἀφορᾷ ἡμᾶς, τοὺς ἡθικοὺς μας ἀγῶνας, τὰς διανοητικὰς μας δυσκολίας, τὰς προσωπικὰς μας ἐλπίδας, φόβους καὶ φιλοδοξίας.

Ὁ Χριστὸς ἐγνώριζε τοὺς ἀνθρώπους ἐνὰ ἑκάστον ἰδιαιτέρως, ἐγνώριζεν καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἡ θρησκεία Του ὡς ἐν τοῦτου δὲν εἶναι μόνον ἀτομικὴ ἀλλὰ καὶ κοινωνικὴ. **Ἔδειξε καθαρὰ ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀληθὴς χριστιανὸς ἐν ἀπομονώσει, μακρὰν ἀπὸ τοὺς ὁμοίους του.** Ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ νὰ σταθῇ μόνος πίπτει. **Ἀς μὴ μαχόμεθα μόνοι μας.**

Ἀς ἐπιδιώξωμεν νὰ βοηθῶμεν ἀλλήλους. Εἶναι ἐκκλησιαστικὸν γεγονός, ἐπιμαρτυρούμενον ἀπὸ πλήθη ὅλου τοῦ κόσμου, ὅτι ὁ Χριστὸς κυρίως ἀποκαλύπτει ἑαυτὸν εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι **λησμονοῦν ἑαυτοὺς ζητοῦντες νὰ ὑπηρετήσωσιν ἄλλους.** Δὲν ἤλθε διὰ νὰ ὑπηρετηθῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ. **Εἶνε ἀπολύτως ἀνεδιόχετος ἡ θρησκεία Του.** Ὁ Χριστὸς ἤλθε διὰ νὰ διακηρύξῃ τὸν νέον καὶ θαυμαστὸν νόμον τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν πλησίον μας. **Ἐνεδόκωκε τὴν διδασκαλίαν Του καὶ τὴν ἐντολὴν εἰς τὴν πρακτικὴν ζωὴν Του. Περιήρχετο εὐεργετῶν τοὺς ἀνθρώπους.** Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐννοήσωμεν Αὐτόν, καὶ ἐλθῶμεν ὑπὸ τὰς θαυμαστάς ὅσον καὶ βεβαίας δυνάμεις Του, πρέπει νὰ ταυτισθῶμεν μετ' Αὐτοῦ ἐπιζητοῦντες νὰ θέσωμεν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἄλλων ὅ,τι ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἔχομεν μάθει, ὅσον ὀλίγον καὶ ἂν εἶναι τοῦτο. Τοῦτο θὰ μᾶς καταστήσῃ ἱκανοὺς νὰ ἐκφράζωμεν διὰ τῆς ζωῆς τὸν νέον νόμον τῆς ἀγάπης, διὰ τοῦ ὁποῖου μέλλομεν νὰ κυβερνηθῶμεν. **Πανταχοῦ πέριξ ἡμῶν ὑπάρχουν εὐκαιρίαι διὰ νὰ φανώμεν χρήσιμοι.** Ἀς συνασπισώμεθα διὰ νὰ διεξάγωμεν ἀγῶνα **ἀνευ τινος συμβιβασμοῦ** κατὰ τῆς ἀνηθικότητος ὑπὸ πᾶσαν μορφήν, καὶ κατὰ παντός ἄλλου κακοῦ τὸ ὁποῖον κίμναι θραύσιν εἰς τὴν καλλίστην ζωὴν τοῦ κόσμου.

Ἀς προσπαθήσωμεν νὰ καταστήσωμεν τὴν κοινωνίαν μας τοιαύτην ὥστε ἐν αὐτῇ **πάντες οἱ ἄνθρωποι νὰ ἔχωσι τὴν εὐκαιρίαν εἰς ὅλα τὰ καλὰ.** Ἀς ἀναπτύξωμεν πλήρη τὴν ἰδέαν τοῦ Μεγάλου Ἀδελφοῦ, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποίαν πᾶς ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ εἶναι χρήσιμος εἰς ἄλλους, πορалаμβάνει τινὲς ἄλλους, ὅστις ἔχει ἰδιαιτέραν ἀνάγκην τῆς συμπαθοῦς καὶ συνετῆς ἀρωγῆς του, καὶ ἐναργῶς καθιστᾷ φίλον ἐκεῖνον τὸν ἑνα, ἱστάμενος παρὰ τὸ πλεονόν του εἰς πᾶσαν περίστασιν, καὶ ὁδηγῶν αὐτὸν εἰς τὴν αὐθούσης δυνάμει καὶ δράσεως. **Ἐπὶ πᾶσιν, ἄς μαρτυρῶμεν πιστῶς καὶ θαρραλέως ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, ἐπιδιώκοντες εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν νὰ δι-αδώσωμεν νὴν γνώσιν ἑκείνου καὶ τὴν ἀλήθειαν Αὐτοῦ.** Μὲ πάντα τρόπον τὸν ὁποῖον ἡ ἀγάπη θὰ ὑποδείξῃ, ἄς προσπαθῶμεν νὰ παρακινήσωμεν καὶ ἄλλους νὰ ἐνωθῶσι καὶ νὰ προβῶσι μετ' ἡμῶν εἰς τὴν νέαν ὁδὸν καὶ εἰς τὴς χώρας τῆς ἐλευθερίας, τῆς δικαιοσύνης, καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως. Ἄνευ σκιάς ἀμφιβολίας, ὁ ἔξογατικός χριστιανός, εἶνε καὶ ὁ ἰσχυρὸς χριστιανός, ὁ χριστιανός ὅστις ἀληθῶς ἀντιπροσωπεύει τὸν Χριστόν.

Ἀς εἴμεθα ἄγρυπνοι ὥστε νὰ διακρίνωμεν ὀρι-σμένους πειρασμοὺς οἱ ὁποῖοι εἶναι βέβαιοι ὅτι θὰ τὰς προσβάλλουν. Δὲν ἀπαιτεῖται θάρρος οἰονδήποτε νὰ χλευάζῃ τις καὶ νὰ εἰρωνεύηται καὶ νὰ ἀστεϊζηται, ἀλλ' ἔσθ' ὅσο τοῦ ὁποῖον φανερώει τὸν ὑψιστὸν βα-

θυμὸν τοῦ θάρρους εἶναι ὅταν τις ἰστάμενος ἀπέναντι τοιαύτης προκλήσεως συγκρατεῖ τὸν θυμὸν του καὶ τὴν γλῶσσάν του, καὶ ἡσύχως ἐγκατερεῖ εἰς τὴν θεῖαν ἀπόφασιν, εἰς ἣν προέβη. Ἐπανελημμένως τοιαύτη ἐγκατερεῖται καὶ τοιαύτη ἐξακολουθεῖς ἀγαθοεργίας, κατέληξεν εἰς τὸ νὰ ὀδηγήσῃ ἐκείνους οἵτινες κατ' ἀρχὰς ἐχλεύαζον καὶ εἰρωνεύοντο, νὰ γίνουν σοβαροὶ ἐρευνηταὶ καὶ ὁπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπειτα πολλοὶ ἐξ ἡμῶν θ' ἀπαντήσουν σοβαρὰν ἐναντίωσιν, καὶ πιθανὸν διωγμὸν ἐκ μέρους συγγενῶν καὶ στενῶν φίλων. Ἐνδέχεται ἡ κοινότης αὐτὴ νὰ ἐπιβληθῇ εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ συντρίψῃ τὴν ατομικὴν πρωτοβουλίαν μας καὶ τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν. Τοῦτο συνέβη εἰς ἀναριθμήτους περιστασίαις, σχεδὸν εἰς πᾶσαν χώραν κατὰ τινὰ περιοδὸν τῆς ἐξαπλώσεως τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας τοῦ Χριστοῦ. Οὕτω συνέβη ὅταν Αὐτὸς πρῶτος ἐφανερώσεν ἑαυτὸν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. **Ἐδίδαξε καθαρὰ ὅτι ὅσοι ἐμελλον ν' ἀκολουθήσουν Αὐτὸν πρέπει νὰ περιμένουν ν' ἀπαντήσουν πικρὰν ἐναντίωσιν καὶ σκληρὸν διωγμὸν. Ποτὲ δὲν ἔκρυψε τοὺς τύπους τῶν ἡλίων διὰ νὰ ἐλκύσῃ μαθητὴν τινα.** Δὲν ἀπηνθύνετο εἰς τὴν δειλίαν τῶν ἀνθρώπων ἀλλ' εἰς τὸν ἡρωϊσμόν των. **Ἀνεγνώριζεν ὅτι διὰ νὰ διαδώσῃ τὰς σωτηρίους Του ἀρχὰς εἰς ἀνθρώπους καὶ εἰς ἔθνη ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ὡς μαθητὰς ἀληθεῖς ἥρωας.** Ἀς φανώμεν ἄξιοι τοιοῦτου Σωτῆρος καὶ Ἀρχηγοῦ.

Ἀς μὴ διευθύνωμεν τὴν ζωὴν μας διὰ τῶν εὐμεταβλήτων αἰσθημάτων μας, τὰ ὁποῖα ἐξαρτῶνται τόσον πολὺ ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀναλλοιώτου παραδείγματος καὶ τῶν διδασκαλιῶν τοῦ Χριστοῦ. Συνάμα δέον νὰ τονισθῇ ὅτι ἡ ἐν ὑπομονῇ ἐξακολουθήσις εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Χριστιανικοῦ καθήκοντος καὶ τῶν προνομιῶν καταλήγει εἰς τὴν βαθυτάτην καὶ μᾶλλον ἱκανοποιητικὴν χαρὰν.

Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἡδύναντο νὰ σταθοῦν, εἰάν οἱ ἄνθρωποι ἡδύναντο νὰ γίνουν ἀπ' ἑαυτῶν ὅ,τι ὠφεῖλον νὰ εἶνε, δὲν θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐλθῇ ὁ Χριστὸς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὡς ἱκανὸς Σωτὴρ καὶ ἰσχυρὸς Κύριος. Ἀς ἔχωμεν ἀμέριστον τὸν ζῆλον εἰς τὸν σκοπὸν μας νὰ γνωρίσωμεν τὸν Χριστὸν ὡς τὸν προσωπικόν μας Σωτῆρα. Ἀς μάθωμεν νὰ ἀπορρίπτωμεν ἀμέσως τὰς πρώτας εἰσηγήσεις τοῦ πονηροῦ ὅταν παρουσιάζονται εἰς τὰς σκέψεις μας, διότι ἐκεῖ ἀκριβῶς εἶναι τὸ μέγα πεδὸν τῆς μάχης. **Ἀς μάθωμεν νὰ ἀποβλέπωμεν ἀδοξαστικαί εἰς τὸν Χριστόν.** Ἀς γεμίσωμεν τὰς ὥρας καὶ τὰς στιγμὰς μας μὲ τὰς ἀντιθέτους ἐλπίδας, μὲ νέας καὶ ἀγνωτέρας τέρεψεις καὶ μὲ ἀνιδιοτελεῖς σκέψεις καὶ σχέσεις χάριν τῶν ἄλλων. Ἀς ἐλπιώμεν πρᾶττοντες τοῦτο, διὰ νὰ βαδίζωμεν εἰς τὴν ὁδὸν μὲ τὸν Χριστόν, **διότι συναναστρέφόμενοι μετ' Αὐτοῦ ποτὲ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποτύχωμεν.**

Ἀς προσηλώσωμεν τὸ βλέμμα μας ἐπὶ τὸν Χριστόν, καὶ μόνον ἐπ' Αὐτόν, ὅστις δὲν εἶναι μόνον ὁ Ἀρχηγὸς καὶ ὁ Ἡγέτης, ἀλλὰ καὶ ὁ Τελειωτὴς τῆς πίστεως ἡμῶν. Ἀποβλέποντες εἰς Αὐτόν θὰ μεταβληθῶμενα ἀπὸ τοῦ χαρακτῆρος τὴν ὁποῖον τώρα ἔχομεν εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ γίνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὅμοιος μὲ τὸν Ἰδικόν Του· αἱ καρδίαι μας θὰ ἐκχειλίζονται μὲ συγκινήσεις γνησίας χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης· θὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὸ ἐνδοξον βασίλειον τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ· καὶ ἡ ζωὴ μας θὰ γίνῃ λυσι-

τελής, πρὸς πάντα μετὰ τῶν ὁποίων ἐρχόμεθα εἰς συνάφειαν καὶ πηγὴ δυνάμεως εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ εἰς τὴν γενεάν.

Ἦδη ἂς ἐξετάσωμεν τὰς κοινωνικὰς ὑμῶν σχέσεις καὶ εὐθύναις. Ἀμφότερα τὰ στοιχεῖα, τὸ προσωπικὸν καὶ τὸ κοινωνικὸν εἰνεύναγκαία. **Οὐδεὶς ἐστὶν ἐαυτὸν καὶ μόνον.** Πᾶς ἄνθρωπος κατ' ἀνάγκην ἐπηρεάζει τοὺς ἄλλους εἴτε διὰ καλὸν εἴτε διὰ κακόν. Ἐκόντες δὲ βοηθοῦμεν ἢ ἐμποδίζομεν τοὺς πέριξ ἡμῶν. Μόνον οἱ ἰδιοτελεῖς καὶ οἱ χαμερπαῖς δύνανται ν' ἀρνηθοῦν ὅτι φέρουν εὐθύναν καὶ ὅτι ἔχουν ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τῶν ὁμοίων των. **Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποκητήσωμεν χαρακτῆρα ἢ ἐπικοινωνίαν μετὰ τὸν Θεόν ἐὰν εἴμεθα εἰς ἐπιληψίμους ἢ ἰδιοτελεῖς σχέσεις πρὸς τοὺς ὁμοίους μας ἀνθρώπους.** **Ἐὰν δὲν εἴμεθα ἐν τάξει μετὰ τοὺς ἀνθρώπους, δὲν δυνάμεθα νὰ εἴμεθα ἐν τάξει καὶ μετὰ τὸν Θεόν.**

Ἐκαστος ἔχει καθήκοντα πρὸς τὴν οἰκογένειαν, πρὸς τοὺς φίλους, πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ πρὸς τὴν πατρίδα. Οἱ μέγιστοι ἐκ τῶν διδασκαλιῶν, τῶν προφητιῶν, τῶν μεταρρυθμιῶν καὶ ἡγεσιῶν τῶν ἀνθρώπων ὑπῆρξαν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δὲν εἴησαν δι' ἑαυτοῦς· ἀλλ' ἡγάγαν τὸν ἄλλον, ἐνῷ οἱ ποταπότεροι ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ ἱστορίᾳ διῆρξαν οἱ μᾶλλον ἐγωῖσται καὶ ἀνάνδροι. Ἐὰν γίνωμεν ἀληθεῖς μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωζόμεθα διὰ τὰς ὑποχρεώσεων καθὼς ὁ Ἰησοῦς ἐδίδαξεν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ Του ἐπὶ τοῦ ὅρου καὶ εἰς ὅλην Του τὴν ζωὴν. **Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι Εὐαγγέλιον, ἀγγελία χαρμοσύνης εὐδόξου.** Τὸ ἄγγελμα δέον νὰ παραδοθῇ αἱ χαρμοσύναι εἰδήσεις δέον νὰ λεχθῶσι. **Τὸ ἄγγελμα εἶναι περὶ ζωῆς ἐν Θεῷ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.** Ἀλλὰ πᾶσα ἀληθὴς ζωὴ διαδίδεται ἀφ' ἑαυτῆς. Σηριζέται ἐπὶ τῆς παγκοσμίου καὶ τῆς ἀνεν ὁρίων φύσεως τῆς ἀγάπης. Ὡς τὸ φῶς πρέπει νὰ λάμπῃ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεώς του, οὕτω καὶ ἡ ἀγάπη πρέπει νὰ διδῇ ἑαυτὴν εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην πέριξ ἡμῶν. Ἐκείνο τὸ ὁποῖον δὲν λάμπει εἶναι τὸ σκότος καὶ ὅχι τὸ φῶς καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει τὴν διάθεσιν νὰ διδῇ ἢ νὰ βοηθῇ τοὺς ἄλλους δὲν εἶναι ἡ ἀληθὴς ἀγάπη ἢ ζωὴ. Οἱ ἄνθρωποι ἐκλάσθησαν διὰ τὸν Θεόν· ἡ δὲ ψυχὴ εἶναι ἀνήλικος, ὥς ὅπου εὖρη ἀνάπαυσιν ἐν Αὐτῷ. Ἐκαστος ἄνθρωπος πέριξ ἡμῶν ἔχει ἀνάγκην τῆς ἀληθείας τόσον πολὺ ὅσον καὶ ὑμεῖς· καὶ ὁ Θεὸς ζητεῖ παρ' ἐκείνων οἵτινες ἐνόησαν τὴν ἀληθειαν νὰ πράξουν πᾶν τὸ δυνατὸν διὰ νὰ διδάσωσιν αὐτὴν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Ὁμοίως, ἐπειδὴ μόνος ὁ Χριστὸς δύνανται νὰ ἱκανοποιήσῃ πλήρως πᾶσαν ἀνθρωπίνην καὶ διὰν εἶναι ἀπολύτως ἐπ' ἀνάγκης νὰ ἐξαγγέλωμεν τὰς χαρμοσύνας εὐδόξου τῆς ἀναγγελίας Του πρὸς πάντα. Αὐτὸς εἶναι τὸ ἀναπλήρωμα πίστεως ζωῆς, τὸ συμπλήρωμα τῆς ἀνάγκης ἐνὸς ἐκαστοῦ, ἡ ἐκλήρωσις καὶ ἡ πραγματοποιήσις πασῶν τῶν διαφρασεύσεων ἐλαδῶν μας τῶν βλέψεων καὶ τῶν ἰδανικῶν.

Πᾶν ἄγγελμα τῆς ἀληθείας, πᾶσα πρόδοσις εἰς τὸν πολιτισμὸν, εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν ἠθικὴν ἢ τὴν θεολογίαν, εἰσέχθη παρ' ἡμῶν διὰ τῶν αὐτῶν μέσων, παρ' ἐκείνων οἵτινες ἔχουν, πρὸς ἐκείνους οἵτινες δὲν ἔχουν, παρ' ἐκείνων οἵτινες γνωρίζουν τὴν ἀλήθειαν πρὸς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν γνωρίζουν αὐτήν. Ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἀγαπᾷ τοὺς ὁμοίους του ἀνθρώπους **ὁμοιάζει ποταμὸν ὡς ὁ ὕδατος, ὁ ὅστις εἶναι ἐν εὐλογίᾳ εἰς τοὺς ἀχρηστοὺς ἀγροὺς.** Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις εἶναι ἀνευαγά-

της ἡ ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῶν ὁμοίων του ἀνθρώπων ὁμοιάζει τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν, ἐντὸς τῶν νεκρῶν καὶ στασίμων ὕδατων τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ζωὴ. Ποίαν ζωὴν ζῶμεν ἡμεῖς;

Ἡ ἐντολὴ καὶ τὸ παράδειγμα Αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅστις περιήρχετο προσκαλῶν μαθητὰς, διδάσκων, κηρύττων, καὶ εὐεργετῶν, καλεῖ ἡμᾶς νὰ ἀκολουθήσωμεν Αὐτόν, βοηθοῦντες ἄλλους. Ἡ ἀξία πάσης ψυχῆς ἡ ἀνάγκη παντός, περὶ ἡμῶν, εἶναι μία πρόσθετος κλήσις διὰ νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ ἔργον τοῦτο. Ἡ ἀνάγκη τῆς χώρας ἡμῶν σήμερον μᾶς καλεῖ εἰς τὴν ἰδίαν ὠφέλιμον ἐργασίαν. Ὁ Χριστὸς μᾶς καλεῖ νὰ ἀκολουθήσωμεν Αὐτόν. Ζητεῖ δόξα καὶ ἰσχύον τὴν καρδίαν μας. Συμβιβασμός εἶναι ἀδύνατος. Δὲν δύναμεθα νὰ ζῶμεν μίαν ζωὴν ἐν τῷ κρυπτῷ καὶ ἄλλῃ ἐν τῷ φανερῷ, ἄλλῃ ἐν τῇ κοινωσίᾳ. Δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ χωρισμός ἡθικῆς καὶ θρησκείας, ἢ πίστεως καὶ πράξεως. Ἐὰν ἔχωμεν εὐρὴν τὴν ἀλήθειαν, ὥς σκεπτόμεθα αὐτὴν καὶ ὥς ζῶμεν αὐτὴν, ἐν τῷ κρυπτῷ καὶ ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων.

Τὸ εὐαγγέλιον τὴν στανρόν, ὥς διατάσσει ὁ Χριστός, σημαίνει νὰ πείτῃ τις τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν ἀνάγκῃ μετὰ τὴν θυσίαν τοῦ ἰδικοῦ του θελήματος.

Ἐν δὲς ἀμαρτωλοῦ κόσμου, οἱ ἀγαπῶντες τὴν δικαιοσύνην καὶ ζῶντες, διὰ τὸν Θεὸν θά ὑποφέρουν. Οἱ μέγιστοι ἀνεργεῖται τῆς ἀνθρωπότητος ὑπῆρξαν οἱ μᾶλλον διωχθέντες. Διὰ τῆς θυσίας ἠδυνήθησαν νὰ ὑπερεκτείνωσι καὶ ἀνυψώσωσι τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Σωκράτης κατεδικάσθη εἰς θάνατον διότι ἐδίδασκε τὴν ἀλήθειαν. Ὁ εὐγενὴς Λάντς ἐστάλη εἰς τὴν ἐξορίαν. Ὁ Σαρναρδίας, ὁ μέγας ἀναμορφωτὴς τῆς Φλωρεντίας, ἐκείνη ζῶν. Ὁ Τηλέμαχος ἐδυσόισε τὴν ζωὴν πηδήσας ἐντὸς τῆς κονίστρας διὰ νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῶν ἀγοίων παραστάσεων τῶν ξυρμάων, πλὴν ὁ θάνατός του ἔθηκε τέρας ἀπαξ διὰ παντός εἰς τὸ σίγμα τοῦτο τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους. Ὁ Γαλιλαῖος κατεδιώχθη διὰ τὴν νέαν ἀλήθειαν τὴν ὁποίαν διεκήρυξεν. Ὁ Κολόμβος, ὅστις διήνοιξε τὸν κόσμον διὰ τοὺς ἀνθρώπους, ἀντεμείφθη μὲ φύλακην καὶ δεσμά. Ὁ Yenner, τοῦ ὁποίου ἡ μεγάλη ἀνακάλυψις ἔσωσε τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν μάστιγα τῆς ἐπιδιοχίας, πικρῶς κατετολεμήθη. Οὕτω πῶς οἱ ἀσβεῖς, ἀνθρώποι ἀντήμαρτον ἀνέκαθεν τοὺς εὐεργετας τῶν. Διὰ τῆς γενναίας ἡμῶν στάσεως ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀφόβου ὁμολογίας, ἀκόμη καὶ μεθυσίαν, εἶναι ὁ μόνος τρόπος δι' οὗ δύναμεθα νὰ σώσωμεν τοὺς ὁμοίους μας ἀνθρώπους, ἢ νὰ ἐπιφέρωμεν τὰς μεταρρυθμίσεις τῶν ὁποίων ὑπάρχει μεγάλη ἀνάγκη. (Ὁ Ἰησοῦς εἶπε «Θέλετε εἰσελθεῖς μαρτυρεῖς μου»... Πᾶς ἀληθὴς ὁ μαθητὴς Αὐτοῦ εἶναι καὶ εἰς μάρτυς. Ὁ μάρτυς ὅστις εἰς τὸ δικαστήριον γνωρίζει ἀλλὰ κρύπτει τὴν ἀλήθειαν, ἢ σιωπᾷ ἐνῷ ἄλλοι ὑποφέρουν, εἶναι ἢ ὑποκριτὴς ἢ ἀνάνδρος. Πρέπει νὰ μαρτυρῶμεν εἰς τὴν ἀλήθειαν, εἰν σκαπεύωμεν νὰ σώσωμεν τὴν χώραν μας.

ΤΟ ΠΙΣΤΕΥΩ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

ΥΠΟ ΕΡΝΕΣΤΟΥ ΝΑΒΙΑ

Ὅθεν ἔρχεται κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς.

Ὁ ἀπ. Παῦλος γράφει πρὸς Ρωμαίους «πάντες παραστήσομεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ». Ὁ μέλλον κριτὴς ἡμῶν εἶναι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν. Ἡ σκέψις αὕτη εἶναι ἡ βραχὺς τῆς εἰρήνης τῶν χριστιανῶν. Ποία θὰ εἶναι ἡ κρισις τῆς κρίσεως ἡμῶν; Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιηθέν, ἢ ποταβισθέν ἢ ὑπακοή, ἥτις εἶναι ἡ ὁδὸς τῆς ζωῆς ἢ ἡ παρακοή ἥτις εἶναι ἡ ὁδὸς τοῦ θανάτου. Γράφων δὲ πρὸς Κορινθίους ὁ Ἀπόστολος διασαφηνίζει καὶ συμπληροῖ τὸ γράφειν πρὸς Ρωμαίους. «Τοὺς πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἐμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομιῶται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἐποίησεν, εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε κακὰ». Τὸ ἀγαθόν, ὅπερ περικλείει πῖντα τὸ ἄλλο εἶναι ἡ ἀγάπη, τὸ κακόν, ὅπερ συνεπέρει πάντα τὰ λοιπὰ εἶναι ὁ ἐγωϊσμός. Διὰ τοῦτο περιγράφων ὁ Ἰησοῦς, ἐκφαντορικῶς τὴν ἐσχάτην κρίσιν κηρύσσει, ὅτι οἱ ἐλεημονες, οἱ ζῶντες διὰ τὸ ἀγαθὸν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, οὗτοι εἶναι οἱ μέλλοντες νὰ τῷσωσι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, οἱ δὲ ἐγωϊσταί, οἱ μέλλοντες νὰ ἀσκηθῶσιν αὐτῆς. Πάντε πρῶτον τις διὰ τοὺς ὁμιτῶντες, τοὺς μικροὺς, τοὺς πτωχοὺς, τοὺς τεθλιμμένους, κηρύττει, ὅτι πρῶτον τοῦτο δι' Αὐτόν. Πάνδ' ὅτι πρῶτον δι' ἐκείνους τοῦτο ἀρνοῦνται οὗτοι δι' Αὐτόν. Κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν θὰ κριθώμεν. Ὁ Θεὸς κρίνει κατὰ τὸ ἔργον ἑκάστου, γράφει ὁ ἀπ. Πέτρος. Καὶ ὁ Παῦλος ὁμοίως γράφει, ὅτι ὁ Θεὸς ἐν δικαιοκρασίᾳ ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τοιαῦτα εἶναι αἱ θετικαὶ καὶ πολλαὶς ἐπαναλαμβάνονται ὁμολογίαι τοῦ Κυρίου καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐδιδάχθημεν ἐπίσης διὰ τοῦ θετικωτάτου καὶ πολλὰκις ἐπαναλαμβανόμενου τρόπου, ὅτι ἐσμέν πεσοσμένοι χάριτι διὰ τῆς πίστεως καὶ οὐκ ἔς ἔργων. Πῶς συμβιβάζονται οἱ λόγοι οὗτοι οἱ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀντιφατικοί; Ἰδοὺ πῶς:

Γεννώμεθα ἐν κόσμῳ διεφθαρμένῳ ἐπὶ τῆς ἀμαρτίας, ἐνθα ἔργα κατὰ τὸ φαινόμενον ἀγὰθὰ δύναται νὰ μὴ εἶναι τοιαῦτα ἐν τῇ ἐπαμαρτωλότητι. Ὁ ποιῶν τὴν ἐλεημοσύνην, ὅπως δοξαθῇ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, εὐδὲν ἐγγὺν παρεμένη ἀπὸ τοῦ ὁδοῦ τοῦ Παύλου. Ὁ προσκυβέντος ὁπωσδήποτε αὐτόν οἱ ἀνθρώποι εἶναι ὑποκριταί. Ἀλλ' ἡ χάρις νὰ εἶναι πῖντες οἱ ἀνθρώποι κριταὶ καὶ ὑποκριταί, χωρὶς νὰ διπρωτῶσι πῖντες μετὰ τὰς παραπτώματα, φησὶ καὶ εὐσεβῶνται ἐν ταῖς κακίαις, διότι πάντες καὶ ἐκεῖνοι μάλιστα οἱ ἔχοντες ἐνοχλήματι εὐγενὴ καὶ γενναίαν ψυχὴν γεννῶνται ἐν τῇ ἐνώσει. Ὅπως δὲ φθάσωμεν εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἀγάπης, ἥτις εἶναι ὁ ὁρὸς τῆς σωτηρίας, δεόμεθα νὰ διέλθωμεν διὰ τῆς νέας ζωῆς, δεόμεθα νὰ ἀπεκδυθῶσι τὸν παλαιὸν ἀνθρώπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, ἵνα ἐνδυθῶσι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπ' ἄνωγον, κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντός αὐτόν. Τότε αἱ πράξεις καθίστανται ἀγαθαί, καθίστανται δὲ τοιαῦτα κατ' ὁμέτρον ὁ χριστιανός, δύναται νὰ εἴπῃ, συγκρίνων τὴν ἐγωιστικὴν ζωὴν, ἥτις τῷ ἡτο φρικτὴ, πρὸς τὴν ζωὴν τῆς ἀγάπης, «ὥς δὲ σὺνέμεν ἐγὼ, ἔξ' ἐν ἐμοὶ Χριστός». Πόθεν προέρχεται ἡ μεταβολὴ τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου εἰς καινόν;

άνθρωπον. Ἐκ τῆς πίστεως εἰς Χριστόν, ἥτις ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἐνώσεως μετ' ἐκείνου, ὅστις δι' ἡμᾶς *«ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπὸ ὅσους»*, μετ' ἐκείνου, ὅστις ἦτο ἡ τελεία ἐκπλήρωσις τοῦ ὑψίστου νόμου τῆς ἀγάπης. Διὰ τῆς εἰς Χριστόν λοιπὸν πίστεως ἐσώθημεν, καὶ ἡ σωτηρία αὕτη εἶνε δωρεὰ τῆς εὐστολαχίας τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐξαπέστειλε τὸν Σωτῆρα εἰς τὴν πεσοῦσαν ἀνθρωπότητα. Ἀλλ' ἡ πίστις, ἄνευ τῶν ἔργων νεκρὰ ἐστί, δηλονότι δὲν εἶνε πίστις. Ἡ πίστις ἡ σώζουσα εἶνε ἡ διὰ τῆς ἀγάπης ἐνεργουμένη, διότι μόνον τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης δύνανται νὰ φανερώσωσι τὸν σύνδεσμον τοῦ πιστοῦ μετὰ τοῦ αὐτοῦ τοῦ τῆς σωτηρίας. *«Ὁ Χριστὸς εἶνε ἡ ὑψίστη ἀγάπη καὶ οἱ μὴ ἔχοντες τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ δὲν ἀνήκουσιν εἰς Αὐτόν»*. Ἡ μετάνοια εἶνε ἡ διάθεσις, ἣν ὁ Κύριος ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν βουλομένων νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, διότι τὸ αἵματι τῆς ἁμαρτίας ἄγει εἰς τὸν σταυρόν, ἐν ᾧ εὐρίσκεται ἡ συγγνώμη. Ἀλλ' ἡ μετάνοια τότε μόνον εἶνε εἰλικρινής, ὅταν ἄγῃ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν· ἡ δὲ ἐπιστροφή ὁμοίως τότε μόνον εἶνε ἀληθής, ὅταν παράγῃ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης. Οὕτω δὲ τὰ ἔργα εἶνε τὸ σημεῖον τῆς σωζούσης πίστεως καὶ ἡ βάσις τῆς θείας κρίσεως.

Ἐπειδὴ δὲ οὐχὶ τὰ ἔργα, καθ' ἑαυτὰ θεωρούμενα, τίθενται εἰς τὴν πλάστιγγα τοῦ ὑπεράτου Κριτοῦ, ἀλλ' ἡ ἀφειρησία τῶν ἔργων τούτων, διὰ τοῦτο ἡ ἐπιστροφή, ὅταν εἶνε εἰλικρινής, ἔχει ἀξίαν κατὰ τὴν ἐνδεκάτην, ὡς καὶ κατὰ τὴν πρώτην ὥραν. Πλὴν ὅμως ὁ Ἰησοῦς ὑπεσχέθη τὴν εἰς τὸν παράδεισον εἰσόδον, εἰς τὸν μετ' αὐτοῦ σταυρωθέντα, ληστήν. Ὁ κακοῦργος οὗτος δὲν εἶχε πρὸ αὐτοῦ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν, ὅπως δέξῃ διὰ τῶν ἔργων τὴν πίστιν αὐτοῦ, εὐρίσκετο εἰς τὸ τέλος τῆς δωδεκάτης. Κρινόμενος οὗτος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἦτο ἀπολωλώς· ἐσώθη ὅμως διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. Διὰ πίστεως ἄνευ ἔργων; Οὐχί. Διότι ὁ Χριστὸς ἀναγνώρισεν ἐν τῷ συντρόφῳ τῆς καταδίκης αὐτοῦ ἀληθὴ πίστιν, μεταμέλειαν εἰλικρινή. Ἐγνώρισεν ὅτι τὸ ἔργον τῆς πίστεως, τῆς πηγῆς πάντων τῶν ἄλλων, ἐτετέλεσθη ἐν αὐτῷ. Ἐγνώρισεν ὅτι τὸ σπέρμα τοῦ δένδρου, ὅπερ φέρει καλοὺς καρπούς, κατετέθη ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ μετανοούντος τούτου, ὅστις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἔκειτο τῷ κρεμαμένῳ ὡς αὐτὸς ἐπὶ τοῦ ξύλου καὶ ὑβριζομένῳ ὑπὸ τῶν θεωμένων τὸν θάνατον αὐτοῦ, *ἀνεγνώρισεν τὸν Κύριον, τὸν Σωτῆρα, τὸν Εἰσηγητὴν εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν*. Ἐγνώριζεν ὁ Θεὸς· Ἐσταυρωμένος ὅτι ὁ μετανοῶν κακοῦργος, ἐν ἐπὶ εἰς ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ ἐδόξασε διὰ τοῦ βίου του τὸν Θεόν τῆς σωτηρίας αὐτοῦ. Ἐγνώριζεν, ὅτι θὰ ἐδείκνυε διὰ τῆς διαγωγῆς του τὴν πραγματικότητά τῆς μετανοίας αὐτοῦ. Κρίνει τις περὶ τῆς ἀξίας ἐνὸς δένδρου ἐκ τῶν καρπῶν αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ γνωρίζων τὴν φύσιν σπέρματός τινος, γνωρίζει ὁποῖον δένδρον καὶ ὁποῖον καρπὸν θὰ παραγάγῃ ἀναπτυσσόμενον. Ὁ Ἰησοῦς διὰ τοῦ θείου αὐτοῦ βλέματος ἐβλέπεν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ μετανοούντος ληστοῦ, τὴν ἀφειρησίαν τῆς διὰ τῆς ἐγάλης ἐνεργουμένης πίστεως, ἐν ἣ καταδεικνύεται ὁ ἱππόλυτος δεσμός τῆς πίστεως, τῆς ἀρχῆς τῆς νέας ζωῆς καὶ τῆς ἀγάπης, ἥτις εἶνε ἐκείνης ἐκδήλωσις.

Ἡ παραβολὴ τῶν κατὰ διαφόρους ὥρας ἐργατῶν εἶνε πλουσία εἰς παραμυθίαν, διὰ τοὺς ἀργὰ μὲν μετανοοῦντας, ἀλλ' εἰλικρινῶς, διὰ τοὺς ἐργάτας τῆς

ἐνδεκάτης ὥρας. Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ κακοῦργον εἶνε ἡ ἄκρα παραμυθία, διὰ τοὺς μετανοοῦντας μὲν ἁμαρτωλοὺς, καταληφθέντας ὁμῶς ὑπὸ τοῦ θανάτου, χωρὶς νὰ δυνηθῶσιν ὅπως διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν ἐκδηλώσωσι τὴν εἰλικρίνειαν τῆς ἐπιστροφῆς των.

Τὸ ἄρθρον τοῦ *«Πιστεύω»*, ὅπερ ὑπομνησκει τὴν κρίσιν, εἶνε διὰ τοὺς ζῶντας μία τῶν ἐμφαντικωτέρων εἰδοποιήσεων. Πόσοι πειράσμοι θὰ ἐνικῶντο, πόσοι ἄνθρωποι θὰ ἐξήρχοντο τῆς πνευματικῆς των νάρκης, εἰν συνειθίζον νὰ μελετῶσι τὴν σκεπὴν ταύτην, *«ὁφείλω νὰ παραστῶ πρὸ τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ»* καὶ ἐν καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἔλεγον εἰς ἑαυτοὺς σοβαρῶς, ὅτι ἡ ἀρχομένη ἡμέρα δυνατόν νὰ εἶνε ἡ τελευταία τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς!

ΤΙ ΕΙΝΕ ΖΩΗ

Τὸ ἄσμα τῶν περρωτῶν ἀοιδῶν τοῦ δάσους εἶχε διακοπεῖ. Σιγὴ βαθεῖα εἶχε διαδεχθῇ τὸ ἀδιάκοπον κελάδημα αὐτῶν· ἡ φύσις ἐφάνετο, ὅτι εὐρίσκετο ἐν τῇ προσδοκίᾳ ἐκτάκτου τινός φαινομένου. Αἰφνης ἀντήχησεν ἡ φωνὴ τοῦ σπίνου.

«Τι εἶνε ζωὴ;» ἀνέκραξεν.

Ὅλοι οἱ γείτονες ἐσκηρτησαν εἰς τὸ ἀκουσμα τῆς φωνῆς ταύτης, ἥτις ἔλυνε τὴν σιωπὴν. Μικρὸς ψάλτης τῶν θαμνῶν πρώτος ἐτόλμησε ν' ἀπαντήσῃ.

— *«Ἡ ζωὴ εἶνε ἄσμα»* εἶπε.

— *«Ὁχι, ἡ ζωὴ εἶνε ἄγων ἐν τῷ σκότει»* εἶπεν ἀσπάλας τις, ὅστις πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐξέλθει ἐκ τῶν σπ. ἄχνων τῆς γῆς.

— *«Κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ ζωὴ εἶνε ἐξέλιξις»* ἐπιθύρισε καὶ νῆς ῥόδου ἀγρίου, ἀνοίγων εἰς τὴν δρόσον τὰ πέταλά του, πρὸς μεγάλην χαρὰν μεγαλοπρεποῦς χρυσαλίδος, ἥτις ἐποφελήθη τῆς εὐκαιρίας, ὅπως ἀπ. λαύσῃ τὸ ὠραῖον ἄνθος, ἔγρουσα.

— *«Ἡ ζωὴ εἶνε ἡδονὴ καὶ ἀπόλαυσις»*.

— *«Λέγε μᾶλλον, ὅτι εἶνε βραχεῖα θεωρινὴ ἡμέρα»* ἠκούσθη ἄλλων ἐφήμερος κόνωψ, παρασυρόμενος ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

— *«Φρονῶ, ὅτι ἡ ζωὴ εἶνε συνεχὴς καὶ ἀδιάκοπος μετὰστασις ἐκ τῆς ἐργασίας εἰς τὴν χαρὰν καὶ ἐκ τῆς χάρας εἰς τὴν ἐργασίαν»* εἶπεν ἡ μέλισσα ἐπικαθημένη ἐπὶ ἀγρίῳ ῥόδου, ὅπως ἀπομυζήσῃ τὸν χυμὸν του.

— *«Ἡ ζωὴ εἶνε συνεχὴς κόπος καὶ μόχθος»* ἐστέναξε μικρὸς μύρμηξ, οὐρὼν μετὰ κόπου κάρφος ἀχύρου, ὀγκωδέστερον τοῦ σώματός του.

— *«Ἐχεις δίκαιον»* εἶπεν εἰς σκίουρος, προσπαθὼν νὰ θρῆύσῃ καρύδιον *«ἡ ζωὴ εἶνε καρύδιον δυσκόλως θρασυόμενον»*.

— «Πόσον άστείοι είνε οί φιλόσοφοι!» είπε καγχάζων ό κολυυρίων, ό όποιος ήρπασε νά τούς σκάπτει διά διά νά κρύψει τήν πτωχείαν του πνεύματος του.

Λεπτή βροχή ήρχισε νά πίπτει.

— «*Η ζωή είνε δάκρυα*» έψιθύρισε.

— «*Η ζωή είνε διηνεκής μεταβολή*» έβρόντησε θυελλώδες νέφος, φεύγον πρός τήν θάλασσαν.

Τά κύματα τής θαλάσσης, τά όποία έθράνοντο έπύ τής άκτής, έστέναξαν.

— «*Η ζωή είνε διαρκής άγών ύπέρ τής έλευθερίας*».

— «*Όχι, άπατάσθε, ή ζωή είνε έλευθερία και δύναμις!*» άνέκραξε ό άέτός, όστις διέσχισε τόν άέρα τανύων μετά δυνάμεως τās πτέρυγας.

— «*Ω! ή ζωή είνε γή άγονος*», είπε στενάζουσα μικρά έρείκη, ήτις προσεπάθει ν' άνιπτυχθῇ έν τῷ μέσῳ λιθώδους έδάφους.

Αί ύψηλαί έλάται έταλαντεύθησαν και είπον έκ συμφώνου:

— «*Η ζωή είνε πόθος πρός τά ύψη!*»

Άλλ' ή Ιτέα, είπε μετά φωνής θλιβεράς:

— «*Όχι, ζωή είνε τό νά κάμπηται τις ύπό άνωτέρας δυνάμεως*».

Η νύξ, ήτις έπλησίασεν, ύπεντοθύρισε ταύτας τās λέξεις:

— «*Η ζωή είνε όνειρον*».

Η σιγή τής νυκτός έπλανάτο έπύ τής πόλεως και έφ' όλης τής χώρας, μετ' όλίγον νέα ήμέρα έμελλε νά έμφανισθῇ. Ό σοφός, όστις έν τῷ δωματίῳ του είχε παραδοθῇ μέχρι τής στιγμής εκείνης είς βαθείας μελέτας, έφύσησε τήν μικρόν λυγνίαν του και έψιθύρισε:

— «*Η ζωή είνε σχολείον*».

Βηματισμοί ήκούσθησαν έν τη όδῳ. Άστός τις κατάκοπος έκ τῶν άπολαύσεων και τῶν δημοκεδάσεων έπέστρεφεν είς τήν οίκίαν του, όπως παραδοθῇ είς τήν άνάπαυσιν. Έστέναξε και είπε:

— «*Η ζωή είνε έπιθυμία έντονος, ούδέποτε Ικανοποιουμένη· είνε διαρκής απογοήτευσις*».

— «*Η ζωή είνε πρόβλημα*» είπον τά τρεμόσβύνοντα άστρα του ούρανοῦ.

Αΐφνης άμυδρόν φῶς ένεφανίσθη είς τόν όρίζοντα και μετ' όλίγον τό ρόδιον χρῶμα τής αύγῆς κατέκλυσε τās κορυφάς τῶν όασῶν και τῶν ύψηλῶν όρέων, ένῳ ή δροσερά αύτης πνοή έκίνησε τούς δροσολούστους κλάδους τῶν δένδρων και τά άνθη του άγροῦ και έψιθύρισε:

— «*Καθῶς ή αύγή προαναγγέλλει τό*

τελειότερον φῶς του ήλίου, τοιουτοτρόπως και ή παρούσα ζωή προαναγγέλλει τήν άληθινήν πέραν του τάφου ζωῆς. «*Έν τῷ Ἰησοῦ ζωή ήν και ή ζωή ήν τό φῶς τῶν άνθρώπων*». Ό ζῶν τήν ζωήν, ήν έχάραξε ό Ἰησοῦς, κατινοεῖ τήν παρούσαν ζωήν και έχει τήν αλώνιον».

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΜΥΛΩΝΑΔΑΚΙΣ

Ἀρχιμαδρίτης

(Έκ του περιοδικοῦ Νέας Ὑόρκης «Παρθενός»)

ΕΥΑΓ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ ΔΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ & ΑΡΑΒ. ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΟΡΑΝΙΟΝ

((Συνέχεια από τό φύλλον τής 1 Ἰανουαρίου))

Ό Μωάμεθ φιλοξενεῖ και προστατεύει είς τό Κοράνιον τ. 23 δέν έννοεῖ και άποδέχεται και άναμφιβόλως πράττει τουτο πρός καθωρισμένον και προγεγραμμένον αύτου σχέδιον, Έπεθύμει τήν έξάπλωσιν και διάδοσιν τής θρησκείας του μεταξύ τῶν πολλῶν Χριστιανῶν τής πατρίδος του, τῶν όποιῶν πολλοί άγνοοῦντες και άυτό τοῦτο τό κεφάλαιον τῶν δογμάτων των, έξελάβανον τήν Ἀγίαν Τριάδα, άποτελουμένην έκ του Πατρός, του Ἰησοῦ Χριστοῦ και τής Θεοτόκου Μαρίας, άντί του Ἁγίου Πνεύματος!

Γ) Γέννησις του Ἰησοῦ. — Η γέννησις του Ἰησοῦ άναγράφεται είς έν και μόνον έδάφιον του Κορανίου, είς τό 23 του 10'. Κεφαλαίου, τό όποϊον έπιγράφεται «ή Μαρίμ». Τό έδάφιον τουτο λέγει ὡς έπεται: «Κατέλαβον αύτήν (τήν Μαρίμ) αἱ ὡδί-ναι του τοκετοῦ πλησίον δένδρου φοινίκων. Εἶθε ν' άπέθνησκον πρότερον, ή ν' έλθμονούμην αἰωνίως». Τό έδάφιον τουτο έχει τι τό κοινόν πρός τήν σχετικήν ευαγγελικήν διδασκαλίαν: «Έγένετο δέ έν τῷ εἶναι αύτοῦς έκεί έπλήσθησαν αἱ ήμέραι του τεκεῖν αύτήν, και έτεκε τόν υἱόν αύτης τόν πρωτότοκον, και έσπαργάνωσεν αύτόν και άνέκλινεν αύτόν έν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ήν αύτοῖς τόπος έν τῷ καταλύματι». Ἀλλ' άντί «φάτνης» και «καταλύματος» του Λουκά, έχομεν είς τό Κοράνιον «δένδρον φοινίκων», κάτωθεν του όποίου ή Ζωή και τό Φῶς έξήλθον είς τήν ζωήν και είδον τό φῶς του ήλίου. Καί δέν άμφιβάλλομεν, ότι άνθρωπος, όποιος ήτο ό Μωάμεθ, γεννηθείς και άνατραφεῖς είς μέση, όπου άφθάνει ό γλυκύς και εύχυμος «φοῖνιξ» βλέπει με τήν ζωηράν του φαντασίον, ότι ὅλη ή φύσις είνε έστολισμένη με τά ὡραία και ποιητικά ταῦτα δένδρα. Η «φάτνη», σύμβολον τής ταπεινώσεως, διό τόν Μωάμεθ είνε ό «φοῖνιξ», σύμβολον τής νίκης και του θριάμβου! Τῇ έπαύσει, γράφει ό Ευαγγελιστής Ἰωάννης, ὅσλος πολὺς ό έλθὼν είς τήν εὐρετήν, άκούσαντες, ότι έρχεται Ἰησοῦς είς Ἱεροσόλυμα, έλαβον τά βατὰ τῶν φοινίκων και έξήλθον είς ύπάντησιν αὐτῷ, και έκραζον ὡσαννὰ, εύλογημένος ό έρχόμενος έν ὀνόματι Κυρίου, βασιλεὺς του Ἰσραήλ».

Οί Σχολασταί του Κορανίου, επιμένοντες είς τό σημεῖον τουτο όχι μόνον παραδέχονται, ότι ή παρὰ

τὴν Ἀγίαν Πόλιν Βηθλεὲμ, ἦτο τόπος τῆς γεννήσεως, καὶ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐγεννήθη τὸ ἑσπέρας τῆς δευτέρας τῆς 29ης τοῦ Κοιτικοῦ μηνὸς Κίχκ, ἀντιστοιχοῦντος πρὸς τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Δεκεμβρίου (Κανὸν Ἀλ-Ἀββαλ), ἀλλ' ἀναγράφουσιν, ὅτι ὁ "φοῖνιξ", - ἐννοεῖται τοῦ Κορανίου, - ὁ ἐπὶ ἐβδομήκοντα ὁλόκληρα ἔτη ἀναρπῆς καὶ ὁλόξηρος, μετεβλήθη, διὰ θαύματος, κατὰ τὴν στιγμήν τῆς γεννήσεως, εἰς καρποφόρον. "Σείσον, λέγει τὸ μόλις γεννηθέν βρέφος πρὸς τὴν μητέρα του Μαριάμ, τὸν κλάδον τοῦ δένδρου καὶ ὅριμοι φοῖνικες θὰ πέσωσιν ἐνώπιόν σου. Φάγε, πῖε, καὶ δροσίσον τὸν ὀφθαλμόν" (δηλ. παρηγόρησον ἑαυτόν), ἐπιπροσθέτει τὸ Κοράνιον.

Δ.) Δράσις τοῦ Ἰησοῦ. - Εἰς τὰ κανονικὰ Εὐαγγέλια, καθὼς καὶ εἰς τινὰ ἀπόκρυφα, ὑπάρχουσιν εἰδήσεις μονομερεῖς καὶ ὅλως ἀνεπαρκεῖς πρὸς ἀπεικονίσιν τῆς καθόλου δράσεως τοῦ ἱ. Χριστοῦ ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου Αὐτοῦ. Ναί μὲν ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, οἶονεὶ θέλων νὰ παραγμύσῃ τὰ μεγάλα κενά, τὰ ὁποῖα παρατηροῦμεν ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Σωτῆρος μέχρι τῆς δημοσίας δράσεώς του, σημειοῖ, καὶ μάλιστα εἰς τρία μέρη τοῦ Εὐαγγελίου Αὐτοῦ: "Τὸ δὲ παιδίον ᾤξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμερας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ".

Ἀνεξαρτήτως ὁμοῦς τούτου τὰ Εὐαγγέλια παριστάνουσι τὸν ἱ. Χριστὸν τέλειον ἄνθρωπον ἔχοντα ὅλας τὰς σωματικὰς, ψυχικὰς καὶ πνευματικὰς ιδιότητας, ἀλλὰ καὶ Θεόν, ἀποδίδοντα εἰς Αὐτὸν ἔργα ὑπερφύα καὶ δημιουργικὴν δύναμιν. Δὲν ἦτο ὁ ἱ. Χριστὸς μόνον, εἰλικρινής, φιλαλήθης, εὐσεβής, εὐσπλαγχνος, ταπεινόφρων, εὐπειθής κ. τ. ὅμοια, ἀλλ' ἐθεράπευε καὶ ἀνιάτους ἀσθενείας, οἷον τὸν ἐκ γενετῆς τυφλόν, λεπρούς, παραλυτικούς καὶ ἡγεῖρε νεκροὺς μόνον διὰ τοῦ λόγου Αὐτοῦ.

Ἀλλὰ μήπως καὶ τὸ Κοράνιον δὲν ἀποδίδει, ἵνα μὴ εἰπωμεν ἀντιγράφει, τὰς ἰδίας ιδιότητας εἰς τὸν "ἅγιον υἱὸν τῆς Μαριάμ"; "Παρέχομεν, σημειοῖ τὸ Κοράνιον, τῷ Ἰησοῦ, υἱῷ τῆς Μαριάμ σημεία προφανῆ (δηλ. θαύματα) τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, ἐπισχύσαντες αὐτὸν διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος". "Θὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τῆς βροφικῆς αὐτοῦ ἡλικίας καὶ γινόμενος ἀνὴρ. Ἔσεται δὲ ἐκ τῶν ἐναρέτων". "Ὁ Ἰησοῦς ἔσται ὁ Ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ". "Ἐδώκαμεν αὐτῷ τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπερ ἐμπεριέχει ὡσαύτως τὴν ὁδηγίαν καὶ τὸ κήρυγμα πρὸς τοὺς φοβουμένους τὸν Κύριον". "Ἐγὼ εἰμι δοῦλος τοῦ Θεοῦ, εἴτε τὸ βρέφος (Ἰησοῦς), ὁ Κύριος μοι ἐδόθησε τὴν βίβλον, ποιήσας μὲ προφήτην". "Οὗτος ἦτο ὁ Ἰησοῦς, ὁ υἱὸς τῆς Μαριάμ, ὁ ἀποσταλὴς ἵνα διδάξῃ τὴν ἀλήθειαν, καθ' οὗ ἐγείρονται ἀμφιβολίαι".

Εἰς τὸ σύντομα ταῦτα ἐδάφια, τὰ ὁποῖα ἔσταχυολογήσαμεν ἀπὸ διάφορα τοῦ Κορανίου Κεφάλαια, ἀναγράφεται ὅλη ἡ ἀποστολὴ καὶ ἡ δράσις τοῦ Ἰησοῦ. Κατὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἐνδοξος καὶ ἐνάρετος Προφήτης, διδάσκαλος καὶ Ἀπόστολος, πεποικισμένος μὲ τὴν ἄνωθεν δύναμιν νὰ ἐπιτελέσῃ θαύματα, τὰ ὁποῖα οὐδὲν ἄλλο εἶνε παρὰ προφανῆ καὶ φανινὰ σημεία τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ.

Καὶ ὁμολογοῦμεν τὸ Κοράνιον ἀπὸ τὰ 97 εὐαγγελικὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὴν καθόλου δράσιν τοῦ Σωτῆρος Ἰησοῦ,

ἀναφέρει τρία, τὴν θεραπείαν τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ, τὴν θεραπείαν λεπροῦ καὶ τὴν ἀνάστασιν νεκρῶν. Ἐπὶ πλέον καταχωρεῖται τὸ Κοράνιον καὶ ἄλλα τέσσαρα τοιαῦτα περὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι δηλαδὴ ὁμίλει οὗτος ἀπὸ τῆς βροφικῆς τοῦ ἡλικίας, - ἐδημιούργησε πτηνὸν ἀπὸ χοῦν, - κα ἐβίβασε τράπεζαν οὐρανόθεν, πλήρη φαγητῶν, κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησιν τῶν μαθητῶν του, - καὶ τέλος μετεμόρφωσε τοὺς ἀπιστοῦντας ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ὡς ἀπειθεῖς καὶ παραβάτας, εἰς χοίρους.

Οἱ Σχολιασταὶ τοῦ Κορανίου πολλὰ ἄλλα θαύματα τοῦ Ἰησοῦ ἀναφέρουσι, καὶ τὸν ὁποῖον τὰ παρισσότερα ἔλαβον χώραν εἰς τὴν γῆν τῶν Φαραῶ. Δὲν γνωρίζομεν δὲ ὁποῖαν τινὰ σχέσιν ἔχουσι τὰ θαύματα ταῦτα τῶν Σχολιαστῶν τοῦ Κορανίου πρὸς τὰ ὑπαινισσόμενα τοιαῦτα ἐν τῷ Ἀκαθίστῳ ὕμνῳ. "Ἀάμφας ἐν τῇ Αἰγύπτῳ φωτισμὸν ἀληθείας, ἐδίδωκας τοῦ ψεύδους τὸ σκότος; τὰ γὰρ εἶδωλα ταύτης, Σωτῆρ, αἱ ἐνέγκιντά σου τὴν ἰσχὺν πέτωκεν" οἱ τούτων δὲ οὐσθεντες; ἐβόων πρὸς τὴν Θεοτόκον. Χαῖρε κ.τ.λ.". Πρόκειται ἀορά γε ἐνταῦθα περὶ συνταυτίσεως γνωμῶν, ἢ ἀντιγραφῆς; ἐκ μίας καὶ τῆς αὐτῆς πηγῆς; Πιθανότερα μᾶς φαίνεται ἡ δευτέρα γνώμη. Ἡ δὲ σχετικὴ διδασκαλία τοῦ Κορανίου ἐπὶ τῶν τεσσάρων προμνημονευθέντων θαυμάτων τοῦ Ἰησοῦ ἔχει ὡς ἔπεται:

".....Ὁ Ἰησοῦς ἔσται ὁ Ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, καὶ θὰ εἴπῃ εἰς αὐτούς: ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς διὰ τῶν σημείων τοῦ Κυρίου ὑμῶν, θὰ σχηματίσω ἀπὸ χοῦν πτηνόν, θὰ ἐμφανίσω εἰς αὐτό, καὶ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ θὰ λήβῃ ζωὴν. Θὰ θεραπεύσω τὸν ἐκ γενετῆς τυφλόν καὶ τὸν λεπρόν, θὰ ἀναστήσω νεκροὺς διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, καὶ θὰ εἰπῶ ὑμῖν ἐκεῖνο, ὅπερ ἐπράγετε καὶ ὅ,τι κρατεῖτε κρυπτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ ὑμῶν. Ταῦτα πάντα ἔσονται θαύματα δι' ὑμᾶς, ἐάν ἦσθε πιστοί". "Κάτωθεν αὐτῆς (τῆς Μαριάμ) ἀνέκραξέ τις: "μὴ θλίβεσαι, ὁ Κύριός σου ἠνέψε ρύακα ἀπὸ τοὺς πόδας σου". "Ἡ Μαρίμ ἐνεύσε πρὸς αὐτούς (δηλ. τοὺς οἰκείους καὶ συγγενεῖς). ἵνα ἐρωτήσωσι τὸ βρέφος. Πῶς, ἠρώτησαν, δύναται νὰ λαλήσῃ πρὸς ἡμᾶς βρέφος, καίμενον ἐτι ἐν τῷ λίχνῳ"; "Ὁ Θεὸς διὰ τοῦ στόματος τοῦ Δαυὶδ καὶ τοῦ Ἰησοῦ, υἱοῦ τῆς Μαριάμ, κατηράσθη τοὺς ἀπιστοῦντας ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ὡς ἀπειθεῖς καὶ παραβίτας, μὴ παραιτούμενους τῶν φαύλων πράξεών των".

Κατὰ τὴν Μουσουλμανικὴν παράδοσιν, ὁ Δαυὶδ μετεμόρφωσεν εἰς πύθγκον τοὺς Ἰουδαίους κατοίκους τῆς χώρας Ἐθλάς, παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, διότι παρεβάζον τὸ Σάββατον, ἀλειύνοντες. Ὁ δὲ Ἰησοῦς μετεμόρφωσεν εἰς χοίρους τοὺς κακοὺς Ἑβραίους.

Τὸ δὲ θαῦμα τῆς τοσιπῆς ἀναγράφεται εἰς τὸ Ε'. Κεφ. τοῦ Κορανίου ἐφ. 112-115, τὸ ὁποῖον ἀπίσης ἐπιγράφεται "ἡ τράπεζα".

"112.- Εἶπον οἱ μαθηταὶ πρὸς τὸν Ἰησοῦν: Ὑἱὲ τῆς Μαριάμ, δύναται ὁ Κύριός σου νὰ καταβιβάσῃ ἡμῖν ἐξ οὐρανοῦ τράπεζαν πλήρη ἐδεσμάτων; Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη: ἐβλήθητε τὸν Θεὸν ἐν εἰσθε εὐσεβεῖς".

"113.- Ἐπιθυμοῦμεν, εἶπον οἱ μαθηταὶ παρακαθήμεναι, νὰ ἐδωχθῶμεν ἐπ' αὐτῆς, καὶ τότε στερεωθήσεται ἡ καρδία ἡμῶν: θὶ γνωρίσωμεν, ὅτι ἐδίδας ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐσόμεθα ὁμολογηταί

σου».

«114.- Καὶ ὁ Ἰησοῦς, υἱὸς τῆς Μαρίας, δεηθεὶς πρὸς τὸν Θεόν, εἶπε: «Κύριε καὶ Θεέ μου, καταβίβασον ἐξ οὐρανοῦ τράπεζαν, πρὸς εὐωχίαν τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τελευταίου ἡμῶν, καὶ αὕτη ἔστω ὡς τεκμήριον τῆς σῆς παντοδυναμίας. Διάθρεψον ἡμᾶς, σὺ ὁ ἀριστὸς τῶν διατροφέων».

«115.- Εἶπεν ὁ Θεός· θὰ καταβιβάσω αὐτὴν πρὸς ὑμᾶς, πλὴν οὐαὶ εἰς τὸν μὴ πιστεύοντα· εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο! θὰ ἐτοιμάσω δι' αὐτὸν τὴν σκληροτέραν τῶν βασάνων τοῦ κόσμου».

Οἱ Σχολιασταὶ τοῦ Κορανίου με ποιητικὴν ἔξαρσιν περιγράφουσιν ὅχι μόνον τὴν καθόδον καὶ ἀνοδὸν τῆς τραπέζης ταύτης, ἀλλὰ καὶ τὴν κατάρτασιν τῶν ἐπ' αὐτῆς φαγητῶν, τῶν ὁποίων κυριώτερον ἦτο «ἐν ἐφημέριον θιαυματοργὸν ψίδι» με πέντε μεγάλους ἄρτους παρὰ τὴν οὐρὰν του, ἐπὶ τῶν ὁποίων βλέπει τι: «ὀλίγας ἑλῆες καὶ χοιμαῖδες», καὶ «ὀλίγον ξίδι καὶ ἀλίτι» πλησίον τῆς κεφαλῆς. Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐσθιόντων καὶ λαβόντων τὴν θεραπείαν ἀπὸ διαφόρους ἀνιάτους ἀσθενείας, ἀνέρχεται εἰς χιλίους τριακοσίους (1300).

Ο. ΙΩΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΗΤΟΣ

ΥΠΟ ARTHUR GOSK

Εἰς τινὰ ἐκ τῶν τελευταίων βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης συναντῶμεν δυσκολίας τινὰς *λίαν προσφιλεῖς* εἰς τοὺς *κριτικούς καὶ τοὺς ἀπίστους*. Ὁλαὶ αὗται αἱ δυσκολίαι πολὺ εὐκόλως αἰσθάνονται ἐκ τοῦ μέσου, ὅταν ἱφίστοι τις κατὰ μέρος τὴν κροκατάληψιν. Δυστυχῶς ὅμως τὰ στενὰ ὅρια τῆς παρούσης διατριβῆς δὲν ἐπιτρέπουν τὴν λεπτομερεῆ ὁλὴν αὐτῶν ἐξέτασιν. Θὰ ἀρκεσθῶμεν ἁπλῶς νὰ ἐξετάσωμεν τὴν δυσκολίαν, τὴν ὁποίαν παρουσιάζει τὸ βιβλίον τοῦ Ἰωνᾶ, ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἤγειρον πολλὰς ἀντιρρήσεις ἐπιπόλοιοι καὶ ἄπιστοι «κριτικοί» οἵτινες δυσκολεύονται νὰ παραδεχθῶν ὅτι πράγματι τὸ κῆτος κατέπιε τὸν Ἰωνᾶν καὶ ἀφοῦ τὸν ἐκράτησεν ἐντὸς τοῦ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, τὸν ἐξήμεσεν εἰς τὴν ξηράν.

Ἐν πρώτοις, οὐδεὶς ὁ πρᾶγματι πιστεύων εἰς τὸν Χριστὸν δύναται νὰ ἀμφιβάλῃ περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰωνᾶ διότι αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἔχει θέσῃ ἐπὶ τοῦ ἐπιμύχου τούτου ζητήματος τὴν σφραγίδα τῶν λόγων Του: «Διότι ὡς ὁ Ἰωνᾶς ἦτο ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως θέλει εἶσθαι ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας». (Ματθ. ιβ' 40). Διὰ τῶν λόγων τούτων ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θέλει ἐκτοδῶν τὴν θεωρίαν ὅτι δῆθεν ἡ ἱστορία τοῦ Ἰωνᾶ εἶναι ἀλληγορία, ὅπως ἀρεσκόνται μερικοὶ κριτικοὶ νὰ φαντάζωνται. Διότι ἐάν μόνον ἀλληγορικῶς εἰπένεν ὁ Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους, κατὰ λογικὴν συνέπειαν ἀλληγορικῶς μόνον εἶπεν καὶ ὁ Χριστὸς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς. Ἰδού πῶς ἡ ἀπόρριψις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προκρίνει τὸ ἔδαφος διὰ τὴν ἀπόρριψιν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν λόγων Του.

Εἶνε αἰεὶ ἰδιαιτέρας σημειώσεως αἱ λέξεις ἐν Ἰωνᾶ β' 1. «Καὶ διέταξε Κύριος μέγα κῆτος νὰ καταπῇ

τὸν Ἰωνᾶν». Ἡ ἐβραϊκὴ λέξις ἡ μεταφραζομένη διὰ τοῦ «διέταξε» («*manah*») σημαίνει «ὀρίζω» τι δι' ὀρισμένον τινα σκοπὸν, ἡ σημασία ἄρα τῆς ἐν λόγῳ περικοπῆς εἶναι ὅτι ὁ Θεὸς ἐξ ὁλῶν τῶν πλασματῶν Του ὥρισεν ἐν ὀρισμένον κῆτος καταλλήλων διαστάσεων διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὸν δούλόν του Ἰωνᾶν ἐν μάθημα, τοῦ ὁποίου οὗτος εἶχεν ἀνάγκην, εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας δὲ «σημεῖον» τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι τὸ ἐκλεγέν κῆτος ἦτο εἶδος φαλαίνης, διότι τίποτε δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν ὀργανισμόν τῆς φαλαίνης, τὸ ὁποῖον θὰ τὴν ἠμπούει νὰ καταπῇ ὅχι ἓνα, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ τρεῖς ἀνθρώπους.

Ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς τοῦ «Ταξιδίου τοῦ Κασαλὸν» Frank Bullen, μάστις ἀξιοπistos λέγει ὅτι ὁ ἴδιος ἐβοήθησεν εἰς τὴν ἄγρᾳ φαλαινῶν μήκους ἀνω τῶν ἑβδομήκοντα ποδῶν καὶ πλάτους ἀναλόγου. Μία ἐκ τῶν φαλαινῶν τούτων ἐξύγιζε, κατὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ πλοιάρχου τοῦ «Καταλῶ», δέκα πέντε τόνους. Εὐρέθη δὲ ποτὲ ἐντὸς τοῦ στομάχου φαλαίνης καρχαρία μήκους δέκα πέντε ποδῶν. Δὲν πιστεύω ὁ Ἰωνᾶς νὰ ἦτο ὑψηλότερος τοῦ καρχαρίου τούτου! Ὁ κ. Bullen λέγει προσέτι ὅτι ὑπάρχει εἶδος τι φαλαίνης, ἡ ὁποία συχνάκις πρὸς τοῦ θανάτου τῆς ἐξεμεῖ τὸ περιεχόμενον τοῦ στομάχου τῆς, ἀκριβῶς δηλ. ὅτι ἐπράξε καὶ τὸ κῆτος, τὸ ὁποῖον εἶχε καταπῇ τὸν Ἰωνᾶν. Μία τεραστία φαλαίνα ἐξῆ μεσὶ ποτε ὅγκους τροφῆς μήκους 8 ποδῶν, πλάτους 6 καὶ ὕψους 6. Καὶ ὅμως οἱ εὐπισταὶ οὗτοι ἀπιστοὶ θέλουν νὰ μᾶς πείσουν ὅτι ἐν τοιοῦτον κῆτος δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ καταπῇ ἀνθρώπον! Ὅχι! εἰμεθα δυσπιστοτέρου τῶν ἀπίστων, οἵτινες, ὅπως αἱ φαλαίνας τῆς φαντασίας τῶν διυλίζουσιν τὸν ἀνθρώπον καὶ κατὰ πίνουσιν τεραστίους καρχαρίας, οὕτω καὶ αὐτοὶ διυλίζουσιν τὸν κῶνον καὶ καταπίνουσιν τὴν κάμηλον. (Ματθ. κγ' 24) ἀπορρίπτοντες τὰ θαύματα τῆς Ἀγ. Γραφῆς καὶ παραδεχόμενοι τὰς πλέον ἀπιθάνους θεωρίας πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀπιστίας των.

Τὸ μόνον σημεῖον, τὸ ὁποῖον παρουσιάζει ἐκ πρώτης ὄψεως δυσχερεῖάν τινα, εἶναι πῶς κατέρωθωσεν ὁ Ἰωνᾶς νὰ ζήσῃ δι' οἰονδήποτε χρονικὸν διάστημα ἐντὸς τῆς κοιλίας τοῦ κήτους. Ἀλλ' ἐάν τοῦτο εἶναι ἐκ πρώτης ὄψεως δυσνόητον, δὲν εἶναι ὅμως καὶ μοναδικὸν εἰς τὴν ἱστορίαν, διότι ἐχομεν τὸ σύγχρονον παράδειγμα ἀνθρώπου καταποθέντος ὑπὸ φαλαίνης, ὁ ὁποῖος μετὰ ἀρκετὰ μακροχρόνιον παραμονὴν ἐντὸς τοῦ στομάχου τῆς φαλαίνης ἐξῆλθε πάλιν αὐτοῦ ζῶν.

Τοῦ γεγονότος τούτου ἐχομεν δύο αξιοπίστους περιγραφάς, συμπρωνοῦσας ἐν πάσῃ λεπτομερίᾳ πρὸς ἀλλήλας. Τὸ ὅλον δὲ περιστατικὸν ἔχει ἐξελεγχθῇ ὑπὸ τοῦ κ. de Parville, ἐκδότου τῆς Γαλλικῆς *Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων*, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ φήμη εἶναι ἀρκετὴ ἀπάντησις εἰς τοὺς βάλλοντας ἀπὸ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως κατὰ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰωνᾶ. Ἡ ἀκριβὴς περιγραφή ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον τὸ φαλαίνοθηρικὸν πλοῖον «*Αστὴρ τῆς Ανατολῆς*» ἐπλεεῖν ἐγγὺς τῶν Παλλανδῶν νήσων πρὸς ἀναζήτησιν φαλαινῶν, αἵτινες ἦσαν σπανιόταται. Πρῶταν τινὰ δὲ σπολὸς ἐσημείωσε φάλαιναν δεξιὰ καὶ εἰς ἀπόστασιν τριῶν μιλίων. Καθελκύσθησαν ἀμέσως δύο φαλαινίδες, αἱ

τινες ἐντὸς ὀλίγου ἐπλησίασαν ἀρκετὶ τὸ κῆτος, τὸ ὁποῖον ἦτο πελωρίων διαστάσεων, καὶ ὁ καμακιστὴς τῆς μιάς τὸ ἐτῆσε μὲ τὸ ἀκόντιον. Ἡ φάλαйна μὲ τὸ ἀκόντιον ἐσφηνώμενον εἰς τὴν πλευράν της, ἐφύσησε καὶ ἐτρούπη εἰς φυγὴν συμπαρασφύρουσα καὶ τὴν λέμβον. Ἀφ’ οὗ ἐπλευσε περὶ τὰ πέντε μίλια, ἐστράφη αἰφνης πρὸς τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν καὶ ἐπανεπλευσεν εἰς τὸ σημεῖον ὅπου ἐκαρπώσθη. Ἐκτὴν ἀνέμενεν ἡ δευτέρα λέμβος, ὁ καμακιστὴς τῆς ὁποίας, μόλις τὸ κῆτος ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐπιφανείαν τῆς θαλάσσης, ἐβυθίσεν εἰς τὴν πλευράν του δευτέρου ἀκόντιον. Ὁ πόνος ἦτο, φαίνεται, τρομερὸς διότι ἀμέσως ἤρχισεν ἡ φάλαйна νὰ πλήττῃ μὲ πινίαν τὰ ὕδατα ἀπειλοῦσα νὰ βυθίσῃ τὰς φαλαινίδας. Τέλος ἐτρούπη καὶ πάλιν εἰς φυγὴν συμπαρασφύρουσα μεθ’ ἑαυτῆς τὰς δύο λέμβους. Ἐπλευσε περὶ τὰ τρία μίλια, ὅτε αἰφνιδίως ἐφύσησε καὶ ἐβυθίσθη ἐξαφανισθεῖσα ὑπὸ τὰ ὕδατα. Τὰ σκουρία τῶν ἀκοντίων ἐθραύσθησαν καὶ αἱ φαλαινίδες ἠτοιμώσθησαν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸ πλοῖον, ὅτε αἰφνης, ἀνεφάνη καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐπιφανείαν ἡ φάλαйна καὶ ἤρχισε νὰ κυττά τὰ ὕδατα μὲ προδορὰν μανίαν. Αἱ φαλαινίδες προσεκύθησαν ἀμέσως νὰ διαφύγουν ἐκτὸς τῆς ἀκτίας τῆς δίνης, τὴν ὁποίαν προεκάλει ἡ ἐπιθανίτιος ἀγωνία τοῦ κήτους, καὶ πρὶν αὖτις ἡ μία τὸ ἐπέτυχεν, ἡ ἄλλη ὅμως δὲν εἶχε τὴν αὐτὴν τύχην. Ἡ φάλαйна τὴν ἐκτύπησε μὲ τὸ ρυγχὸς της καὶ τὴν ἀνέτρεψεν. Οἱ ναῦται εὐρέθησαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ πρὶν ἢ προσφύσῃ ἡ ἑτέρα λέμβος νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειάν των, εἰς ἐξ αὐτῶν δυνάμη. Ἰάκωβος Μπάρτλν, ἐπινῆγ καὶ ἐξηφανίσθη. Ὅταν τὸ κῆτος ἐξηφανίσθη πλέον καὶ ἡσύχασεν, ἐγένετο προσεκτικὴ ἔρευνα πρὸς ἀνέυρεσιν τοῦ πτώματος τοῦ Μπάρτλν, πλὴν ματαίως, διότι φαίνεται ὅτι τὸ κῆτος ἐκτύπησε τὸν ἄνθρωπον μὲ τὴν οὐραντον καὶ τὸν ἐστέλεν εἰς τὸν βυθὸν τῆς θάλασσης. Ἡ φάλαйна ἐπλεε τώρα νεκρὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ μετὰ τινος ὥρας τὸ τεράστιον τοῦτο κῆτος ἦτο προσδεδεμένον εἰς τὴν πλευράν τοῦ πλοίου, τὸ δὲ πλήρωμα ἡσυχάζειτο μὲ ἀξίνας εἰς τὸν κατακερματισμὸν του. Ἡ ἐργασία αὐτὴ ἐξηκολούθησεν ὅλην ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ μέρος τῆς νυκτός. ἐπανελήφθη δὲ τὴν ἐπομένην πρωτὴν καὶ ταχέως ἐφθάσαν εἰς τὸν στόμαχον τοῦ κήτους, ὁ ὁποῖος ἀναικνύσθη εἰς τὸ κατὰστροφμα. Μεγάλῃ ὅμως ὑπῆρξεν ἡ ἐκπλήξις πάντων ὅταν, ἐνφ’ ἐργάζοντο ἀνελήφθησαν οἱ ὑπῆρχε κατὶ ἐντὸς τοῦ στόμαχου, τὸ ὁποῖον ἔδωκε σπασμωδικὰ σημεῖα ζωῆς. Ἦνοιξαν ἀμέσως τὸν στόμαχον καὶ ἐντὸς αὐτοῦ εὗραν, συνσταλμένον καὶ ἀναίσθητον τὸν ἀπολεσθέντα ναυτήν. Τὸν ἐξήλωσαν ἀμέσως ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ τὸν ἐπλευσαν μὲ θαλάσσιον ὕδωρ, τὸ ὁποῖον τὸν ἀνέσωσεν. Ὑπέστη ὅμως φαίνεται διατάραξιν τοῦ λογικοῦ καὶ ἐνεκλείσθη εἰς τὸν κοιτωνίσκον τοῦ πλοιάρχου, ὅπου παρέμεινε ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας εἰς κατὰστασιν παραφροσύνης. Περὶ τὸ τέλος ὁμοῦ τῆς τρίτης ἑβδομάδος συνήλθε τελείως καὶ ἀνέλαβε τὴν καθήκοντά του. Κατὰ τὴν βραχείαν διαμονὴν του ἐντὸς τῆς κοιλίας τοῦ κήτους τὸ δέμα τοῦ Μπάρτλν διέστη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν γαστρικῶν ὁρμῶν αἰνὰν προϊογὰν ἀλλοίωσιν. Τὸ πρῶτον καὶ αἱ γεῖρές του προσέλιπον νεκρικὴν ὄχρητητα, τὸ δέμα δὲ ἐρρυτιδῶθη ὥς ἂν εἶχε ζεματιαθῇ. Ὁ Μπάρτλν ἐβεβαίωσεν ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ ζῇ ἐντὸς τῆς σαρκίνης ταύτης φυλάκης μέχρις ὅτου ἐ-

πῆχετο ὁ ἐκ τῆς πείνης θάνατος, διότι ἡ ἀπόλεια τῶν αἰσθήσεων ἐπῆλθεν ὅχι ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἀέρος, ἀλλ’ ἐκ τοῦ τρόμου του. Ἐνθυμεῖται, λέγει, τὴν στιγμήν, καθ’ ἣν ἀνηρείγη ὑπὸ τοῦ ρυγχῶς τοῦ κήτους εἰς τὸν αέρα καὶ ἐβυθίσθη εἰς τὸ ὕδωρ. Τὴν στιγμήν ἐκείνην ἤκουσεν ἕνα ἐκκαφαντικὸν κρότον, τὸν ὁποῖον ἀέδωκεν εἰς τὰ κτυπήματα τῆς οὐράς τῆς φαλαινῆς ἐπὶ τῆς θαλάσσης, αἰφνης δὲ εὐρέθη ἐντὸς ψηλαφητοῦ σκότους καὶ ἡσθάνθη ἐαυτὸν διολισθαίνοντα διὰ τινος μαλακῆς διόδου. Τὸ αἰσθημα τοῦτο δὲν διήρκεσε πλέον τοῦ δευτερολέπτου, ὁπότε ἡσθάνθη ὅτι εἶχε φθάσῃ εἰς εὐρύτερόν τι διαμέρισμα. Ὑψώθηκε πρὸς τὸν καὶ αἱ γεῖρές του ἤλθον εἰς ἐπαφὴν μὲ γλοιώδη τινα οὐσίαν, ἣτις ὑπεχώρει μόλις τὴν ἦν ἔζε. Τότε ἀνελήφθη ὅτι εὐρίσκειτο ἐντὸς τοῦ στόμαχος τοῦ κήτους, καὶ τὸ ἀελλπιστικὸν τῆς θέσεως του τὸν κατέβαλε. Ἡ δύνατο εὐκόλως νὰ ἀνιένῃ, ἡ θερμότης ὅμως ἦτο τρομερά. Ἠσθάντο ὡς ἂν εἶχον ἀναυγῇ οἱ πόροι τοῦ δέρματος του καὶ διέρεσεν ἐκείθεν ἡ ζωτικότης του. Ἠσθάνετο μετὰ ἡ ἐξάντησιν, κατελήφθη δὲ καὶ ἀπὸ ναυσίας. Ἐγνώριζεν ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς διαφυγῆς ἐκ τῆς ἀποτοφάνους ταύτης φυλάκης. Ὁ θάνατος τὸν ἐβλεπε κατὰ τὰ ὄσσωπον. Προεπάθησε καὶ αὐτὸς νὰ τὸν ἀνένση μὲ γενναιότητα, τὸ ἐκνευριστικὸν ὅμως ἐκεῖνο σκότος τῆς φυλάκης του, ἡ φρικτὴ συναισθησις τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἡ τρομερὴ θερμότης τὸν κατέβαλον καὶ ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του, τὰς ὁποίας δὲν ἀνέκτησαν ἐμὴ εἰς τὸν κοιτωνίσκον τοῦ πλοιάρχου. Ὁ Μπάρτλν δὲν εἶναι δειλὸς· παρήλθον ὅμως, λέγει, πολλὰ νύκτες πρὶν κατορθώσῃ νὰ ἀπολαύσῃ τὸν ὕπνον του, χωρὶς νὰ ταραχθῇ ἀπὸ τρομακτικὰ ἐνύπνια ἐξηγουμένων φαλαινῶν καὶ ἀπὸ τὸν ἐριάλτην τῆς φυλάκης του. Τὸ δέμα τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρῶν του οὐδέποτε πλέον ἀνέκτησε τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ὄψιν. Εἶναι κατενιωπὸν καὶ ἐρρυτιδωμένον, ὡς ἄρχαία μεμβρίνη. Ἡ ὕγεια του ὅμως δὲν φαίνεται νὰ ἐπηρεάσθῃ ἀπὸ τὴν τρομερὰν ταύτην περιπέτειαν. Οἱ πλοίαρχοι φαλαινοθηρικῶν πλοίων δὲν ἐνθυμοῦνται παρομοίαν περιπτώσιν προηγουμένως. Εἶναι, λέγουν, πολὺ σὺννηδες φάλαιναι ἐξαγοσθεῖσαι ἐκ τοῦ πόνου νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τῶν λέμβων καὶ νὰ καταπίων ναύτας, οὐδέποτε ὅμως ἐγνώρισαν προηγουμένως ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος νὰ ἐξῆλθε ζῶν ἐκ τῆς ζωῆς ταύτης φυλάκης».

Ἡ ἀφήγησις αὕτη ἐπεκινώθη ἀπὸ τὸν διακρινόμενον διὰ τὴν ἐπιφυλακτικότητά καὶ προσοχήν, μεθ’ ἧς χαρακτηρεῖται τὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα κ. de Parville, ἐκδότῃ τῆς *Εφημερίδος τῶν Συζητήσεων*, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ ὅτι «ἡ ἀφήγησις τοῦ πλοιάρχου καὶ τοῦ πληρώματος τοῦ ἀγγλικοῦ φαλαινοθηρικοῦ εἶναι ἀξία πίσεως ἐπιστημονικῆς. Ἀναφέρονται πολλὰ περιπτώσεις φαλαινῶν, αἵτινες ἐν τῇ ἀγωνίᾳ τοῦ θανάτου εὐρισκόμεναι ἐξήμεσαν ἀνθρώπους· εἶναι ὅμως αὕτη ἡ πρώτη σύγχρονος περίστασις, καθ’ ἣν τὸ ὄψμα διεσώθη καὶ ἐπέζησε. Μετὰ τὸ νέον τοῦτο παράδειγμα δύναται ἤδη νὰ πιστεύσω διὰ πράγματι ὁ Ἰωνᾶς ἐξῆλθε ζῶν ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς Γραφῆς».

Ἐὰν ἐπὶ στήμιν τῆς περιωπῆς τοῦ de Parville εὐρίσκα λογικὴν καὶ πιστευτὴν τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωνᾶ, εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀστέιον νὰ ἀποκρούηται

αὕτη ὑπὸ ἀνθρώπων πολὺ κατωτέρας μορφώσεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἔρχεται εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτῶν γνώσεις.

Ἡ μαρτυρία ὁμῶς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχει ἀπείρως μεγαλειότεραν βαρύντητα τῆς τοῦ κ. de Parville. Τίς θὰ τολμήσῃ νὰ διαψεύσῃ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ;

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ

**«Ἡ θρησκεία εἶναι προσωπικὴ υπόθεσις ἡ ὁποία ἐνδιαφέρει τὸν καθένα ὅλως διόλου ἰδιαίτε-
τως».**

Αὐτὰ λέγει τὸ ἐπίσημο κείμενο τοῦ σοβιετικοῦ διατάγματος γιὰ τὴ θέση τῆς θρησκείας μέσα στὸ σοβιετικὸ Κράτος. Καὶ ἡ ἐννοία τους βέβαια εἶναι πὼς τὸ Κράτος τηρεῖ ἀπόλυτη οὐδετερότητα εἰς τὸ ζήτημα τῆς θρησκείας. Ἰδού ὁμῶς πὼς ἀντιλαμβάνεται ὁ κομμουνισμὸς τὴν οὐδετερότητα αὐτή:

Ὁ Λουνατσάρσκυ, Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας στὴ Ρωσσία, σὲ διάλεξιν τοῦ εἶπε τὰ ἑξῆς γιὰ τὸν Χριστιανισμό: «Μισοῦμε τὸ Χριστιανισμὸ καὶ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ οἱ ἄριστοι Χριστιανοὶ πρέπει νὰ θεωροῦνται ὡς οἱ χειρότεροι ἐχθροί μας. Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ φιλανθρωπία ποὺ κηρύττουν εἶναι ἀντίθετα μετὰ τὰς ἀρχὰς μας. Ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη εἶναι ἐμπλόδιον στὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπαναστάσεως. Κάτω ἡ πρὸς τὸν πλυσίον ἀγάπῃ. Αὐτὸ ποὺ μᾶς χρειάζεται εἶναι τὸ μίσος. Πρέπει νὰ μάθωμε νὰ μισοῦμε. Μόνο μετὰ τὸ μίσος, θὰ κατακτήσωμε τὸν κόσμον», Θυμασιώτερη οὐδετερότητα δὲ μπορεῖ νὰ φαντασθῇ κανεὶς!

Τὸ κόμμα τῶν κομμουνιστῶν—λέει ὁ Ν. Μποχαρίν, ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν κομμουνιστῶν, στὸ «πρόγραμμα τῶν κομμουνιστῶν» (ἐκδόσις Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ἑλλάδος. Ἀθήνα 1921)—εἶναι ἓνας δηλωμένος ἐχθρὸς τῆς θρησκείας. «Θὰ ἐπιτεθώμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἔλεγε ὁ Ζηνόβιεφ, ἀρχηγὸς τῆς Γ' Διεθνούς, σὲ ἐκκλησίᾳ του στὸ λαὸ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1924, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρᾳ. Θὰ τὸν κατεβάσωμε ἀπὸ τὸν Οὐρανόν· ὅπου δὴποτε καὶ ἂν καταφύγῃ θὶ τὸν συλλάβωμε πάντοτε ἡττημένον».

Ἡ ἀντιθρησκευτικὴ ἐκστρατεία, ἔλεγε ὁ Λενίν, δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ μέσα στὴ Ρωσσία, ἀλλὰ νὰ διαδοθῇ σὲ ὅλον τὸν κόσμον. Ἔργον μας θὰ εἶναι ὄχι νὰ μεταβάλωμε, ἀλλὰ νὰ καταστρέψωμε κάθε εἶδος θρησκείας, κάθε εἶδος ἡθικῆς. Ἡθικὴ εἶναι μόνον κάθε τι ποὺ εἶναι ὠφέλιμον στὸ κομμουνιστικὸν κόμμα.

Τὰ παραπάνω γράφομε, λίγα λόγια ἀπὸ τόμους ὁλοκλήρους ἐντατικῆς ἀντιθρησκευτικῆς διδασκαλίας καὶ προπαγάνδας, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ δεῖξωμε

ποῖα μέσα μεταχειρίζεται ὁ κομμουνισμὸς, γιὰ νὰ ἐπικρατήσῃ στὶς λαϊκὰς μάζας. Ἐρεῖ καλὰ τὴν ἐπίδρασιν ποὺ ἐξασκεῖ ἡ θρησκεία στὶς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἐρεῖ πὼς ἡ πίστις στὸ Ὑπέρτατον Ὄν, ὁπλίζει μὲ θάρρος καὶ ἐλπίδα τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κίνει νὰ ὑπομένῃ καὶ τὰ σκληρότερα κυπήματα τῆς μοίρας, θεωρώντας τὰ ὡς μέσα ἡθικῆς ἐξυψώσεως καὶ ἐξυγιάνσεως, τὰ ὁποία προετοιμάζουν στὸ ἄτομον ποὺ τὰ δέχεται, ἄλλη ζωὴ ἀπείρως καλύτερη ἀπὸ τὴν τωρινή. Τὴν πίστη αὐτὴ τὴν ζωογόνο προσπαθεῖ νὰ ἐξερρῶσιν ἀπὸ τὶς ψυχὰς ὁ κομμουνισμὸς. Καὶ ὅταν βέβαια ὁ ἄνθρωπος παύσῃ νὰ πιστεύῃ ἐξομολώνεται ἐντελῶς πρὸς τὸ κτήνος, ποὺ ἄγεται καὶ φέρεται μόνο ἀπὸ τὰ κατώτερα τοῦ ἐνστικτοῦ, καὶ γίνεται θαυμασιὸν ὄργανον στὰ χεῖρα τοῦ κομμουνισμοῦ γιὰ τὴν κατάρκτησιν τοῦ κόσμου. Εὐτυχῶς γὰρ τὸν κόσμο ὁ κομμουνισμὸς ἀποδείχθηκε ἀνίκανος νὰ ἐξαλείψῃ τὴν πίστη ἀπὸ τὶς ψυχὰς. Ἡ κυριαρχία του καὶ στὴ Ρωσσία μέσα ἀκόμη δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι προσωρική Βύθισις μόνο στὴ δυστυχίαν τὴν ἀπέραντη αὐτὴ χώρα, ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ Θεὸς ἔρει πὼς καὶ πότε θὰ γλυτώσῃ.

Σὲ ἄλλο ἄρθρον μας θὰ δεῖξωμε ποῖα ἐπίδρασις ἐξήσκησε ὁ κομμουνισμὸς στὴν οἰκογένειαν.

Μ. Ζ. ΣΗΦΑΚΙΣ

(Ἐκ τοῦ ἐκπαιδ. περιοδικοῦ «Θῶς»)

Ο ΜΕΓΑΣ ΕΧΘΡΟΣ

ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Διάλεξις γενομένη κατὰ Μάϊον τοῦ 1923 ἐν Ἡρακλείῳ ὑπὸ Ἑμμανουὴλ Πετράκη Καθηγητοῦ.

Β.

Γνωρίζετε βέβαια τὴν κολοσιαίαν δύναμιν, ποὺ ἔχουν τὰ ὁμαδικὰ συναισθήματα, τὰ μεγάλα ρεύματα τῆς κοινῆς γνώμης; ὅταν μάλιστα τὰ ρεύματα αὐτὰ ἐνισχυθοῦν ἀπὸ τὴν πλήμυναν κάποιου πάθους, κάποιου ἰσχυροῦ συναισθήματος, ὁποῖον εἰς τὴν περιπτώσιν αὐτὴν εἶνε ἡ δίψα τοῦ κέρδους. Λάβετε ὡς παράδειγμα τὸν πατριωτισμὸν. Ὅταν τὸν ὠκεανὸν τῶν μεγάλων λαϊκῶν μαζῶν, τοῦ μεγαλυτέρου μέρους μιᾶς κοινωνίας, ὡς ἄλλος Ποσειδὼν ἀνακινήσῃ μετὰ τὴν τριαινάν ὁ θεὸς ἐνθουσιασμός, τότε ὁ ἐνθουσιασμός ἐνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν ἀτόμων, ἐνούμενος μετὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν ἄλλων, ἀποτελεῖ ἓνα πελώριον κύμα, τοῦ ὁποίου ἡ δύναμις δὲν εἶναι ἡ ἀπλὴ συνισταμένη τῶν ἀπὸ μέρους ἐνθουσιασμῶν, ἀλλ' εἶναι ἡ συνισταμένη αὐτὴ πολλαπλασιασμένη ἐπὶ ἓνα παράγοντα ἀφαντίστως μέγαν. Καὶ ὅταν τὸ κύμα αὐτὸ σχηματισθῇ, τίποτε καὶ κανεὶς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀντιστῇ σ' αὐτό. Ὅλοι καὶ οἱ πλείοι ψυχροὶ

καὶ ἀδιάφοροι ηλεκτρίζονται καὶ πωρασύρονται, μετὰ τὴν ἴδια εὐκολία, εἰς τὴν ὁποίαν παρασύρεται κάρφος ἀχύρου ἀπὸ τὸ ρεῦμα ποταμοῦ.

Παρόμοιόν τι συμβαίνει καὶ μετὰ τὴν διαστροφήν τῆς ἀληθείας ἐν τῇ κοινωνίᾳ μας. Τὸ ψεῦδος καὶ ἡ διαστροφή ἐκαστοῦ ἐξ ἡμῶν ἐνοῦται μετὰ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς διαστροφῆς τῶν ἄλλων τῆς κοινωνίας μελῶν, ἐπὶ ἡμέρας, ἐπὶ μῆνας, ἐπὶ ἔτη ἐπὶ γενεάς, διὰ τὴν ἀποτελέσει τὸ θεῶρατο καὶ ἀκατανίκητο ρεῦμα τῆς ψευτιᾶς, τὸ ὁποῖον μᾶς παρασύρει ἀνικάνους τὴν ἀντιδράσωμεν καὶ ὅταν ἀκόμη τύχη νὰ ἔχωμεν τὴν ὁρεξίν πρὸς τοῦτο:

Κανεῖς δὲν ἔχει τὴν δύναμιν, ὅσον ἰσχυρὸς καὶ ἂν εἴναι, νὰ σταματήσει τὸν ποταμὸν ἀντιστέκοντας μετὰ ἀνοικτὰ τὰ χέρια στὸ ἀκατάσχετο ρεῦμα του. Ὁ τολμητίας αὐτὸς θὰ ἀναποδογυρισθῇ ταχύτατα καὶ ἡ θὰ ἐξαφανισθῇ σὲ μιὰ στιγμή εἰς τὰ θολὰ νερά, ἡ θὰ παραδέρνῃ ἀπελπίς σὴν ἐπιφάνεια πάνω.

Μέσα σ' ἓνα τέτοιο θεῶρατο κύμα ψευτιᾶς καὶ διαστροφῆς, τί κάνει ἄρα γε τὸ σχολεῖον, τὸ ἐργαστήριον αὐτὸ, εἰς τὸ ὁποῖον φαντάζονται οἱ πολλοὶ ὅτι θὰ μεταβληθῇ εἰς χρυσὸν καθαρὸν καὶ λάμποντα τὸ σκουριασμένον ἤδη ἀπὸ τὸ σπῆτι σίδηρο ποῦ παραδίδεται πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς αὐτὰ; Τί κάνουν ἄρα γε ἐκεῖνοι ποῦ ἔλαβον ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τὴν ἐντολήν νὰ κατασκευάσουν ἀληθινούς ἀνθρώπους ἀπὸ τὰ διεστραμμένα ἤδη καὶ παραμορφωμένα καὶ ψεύτικα κατὰ τὸ μυαλὸ καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν παιδιὰ ποῦ τοὺς παραδίδονται; Τί κάνουν ἄρα γε οἱ διδάσκαλοι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ἀπλῶς νὰ ἰσιώσουν τὸ νεαρὸ βλαστάρη ποῦ ἔκαψεν ὁ ἄνεμος τῆς ψευτιᾶς, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξουδετερώσουν καὶ νὰ πολεμοῦν τὴν δύναμιν τοῦ ἀνέμου αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως φυσῶντας ἐπιμένει νὰ λυγίξῃ τὴν ψυχὴν τῶν παιδιῶν πρὸς τὸ χῶμα; Τί νὰ κάνουν ἄρα γε αὐτοί; Ἀκριβῶς ὅτι καὶ ὁ τολμητίας ἐκεῖνος περὶ τοῦ ὁποῖου ἐλέγαμεν πρωτίτερα ὅτι ἠθέλησε νὰ σταματήσῃ μόνος του τοῦ ποταμοῦ τὰ νερά. Παραδέρνοντας ἀπλούστατα καὶ προσπαθοῦν ἀπελπιστικὰ ὅχι πλέον νὰ σταματήσουν τῆς ψευτιᾶς ποῦ μᾶς κατακλύζει ἀπὸ παντοῦ τὰ κύματα, ἀλλὰ, ἔστω καὶ μόνον ὥρας ποῦ μένουν ἐκεῖ τὰ παιδιὰ, ἀγωνίζονται νὰ τὰ συγκροτήσουν μέσα εἰς τὸ πλαίσιον τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς ἀληθείας, τὸ ὁποῖον κάθε στιγμὴν ὑπερπηδοῦν καὶ περιφρονοῦν μετὰ καταπληκτικὴν ὁσημέραι ἀναίδειαν. Ὅλοι οἱ διδάσκαλοι καὶ ὅλοι οἱ καθηγηταί, ὅσοι τοῦλάχιστον ἤκουσα ἐγὼ, ὁμολογοῦν ὅτι οὐλοῦσιν κατὰ τὸν ἑαυτοῦ ἔτος μὲ ἀπελπιστικὴν ἀναλογίαν καὶ μετὰ τῶν πολὺ μικρῶν παιδιῶν ἀκόμη, αἱ εἰλικρινεῖς ἐκεῖναι καὶ ἀφελεῖς φύσεις, τὰ διαφανῆ ἐκεῖνα κρυστάλλα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀτοπρίζεται μόνη ἡ πραγματικότης καὶ τὰ ὁποῖα ἐν θαμβώσει καμμιὰ σκεπτικῆς καὶ ἀεὶ εἰλικρινούς

διαστροφῆς. Εἶναι εἰς ἀπελπιστικὸν βαθμὸν σπάνια σήμερον τὰ ἀγγελούδια αὐτὰ, τὰ λουλουδάκια αὐτὰ μετὰ τὰ ἄθωα καὶ συμπαθῆ χρώματα τῆς φύσεως, τῆς ἀπλαστῆς εἰλικρινείας, ποῦ ἔψαλλαν μετὰ ἐνθουσιασμὸν οἱ ποιηταὶ περασμένων ἐποχῶν. Καὶ ἂν τυχὸν ὑπάρχῃ ἀκόμη καμμιὰ οἰκογένεια τοῦ διεφύλαξε πραγματικῶς ἀμόλυντη τὴν ψυχὴν τῶν παιδιῶν τῆς ἀπὸ τὴν διαστροφήν, πρέπει νὰ εἴναι βεβαία, ὅτι τὰ παιδιὰ αὐτὰ τὴν ἀθωότητα καὶ τὴν εἰλικρινειάν των τὴν ἀφῆκαν μέσα στὴν οἰκίαν των ἢ τὴν ἔχασαν ἐξω ἀπὸ τὴν θύραν μὲλις διεσκέλισεν τὸ κατώφλιον γιὰ νὰ ἐξέλθουν εἰς τὸν δρόμον καὶ νὰ συνομιλήσουν μετὰ τὰλλα παιδιὰ τῆς ἡλικίας των καὶ νὰ ἀντιληφθῶν ὅτι ἡ κοινωνία μετὰ χίλις φωνῆς κουβεντιάσει στ' αὐτὴ τῶν.

Ὅλοι αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ψυχῆς ὅλων σχεδὸν τῶν παιδιῶν σήμερον καὶ τῶν πλεῖστων μικρῶν ἀκόμη, ἀφίνουν εἰς τὸν παιδαγωγὸν καὶ τὸν καθηγητὴν των τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἔχουν μεγαλώσει πάρα πολὺ μέσα στὴν ψευτιά καὶ ἔχουν ἀποσκληρυνθῇ ὑπὲρ τὸ δέον ἢ ὥστε νὰ εἴναι πιθανὸν νὰ κατορθώσῃ κανεὶς τὸ ἰσῆμα μιᾶς διεστρεβλωμένης δρυὸς, ἢ ὁποῖα ἂν ἔχῃ ἡλικίαν ὀλίγων ἐτῶν ὅμως ἀποκτήσῃ ἤδη χονδρὸν καὶ ἀποξυλωμένον κορμόν. Καὶ ψεύδονται τὰ παιδιὰ μικρὰ καὶ μεγάλα ψεύδονται διὰ νὰ καλύψουν τὰς παρεκτροπὰς των τὰ ἄτακτα, διὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἀμέλειαν των τὰ δυσκίνητα ἢ δεικνύοντα, καὶ πολλὰς φορὰς ἀπὸ ἀκατανόητον εἰς ἀντιθέσιν ἢ ἀλληλεγγύην πρὸς αὐτὰ τὰ ἐπικαλῇ καὶ φρόνιμα. Καὶ ψεύδονται χονδροειδῶς τὰ ὀλιγώτερον προικισμένα διανοητικῶς, ψεύδονται μετὰ διαβολικὴν ἀριστοτεχνικότητα τὰ φυσικῶς εὐφυῆ, πλαστογράφοι τὰς ὑπογραφὰς τῶν γονέων των, καταφεύγουσιν εἰς τὰ πλεῖστα ἀπίστευτα καὶ πολὺπλοκα τεχνάσματα, ψεύδονται συνεχῶς. ἐπιμόνως, μετὰ ὄρκους φοιροῦσιν, οἱ ὁποῖοι δεικνύουν ὅτι τίποτε δὲν ἀπέμεινε πλεῖσθ' ὀρθιον μέσα στὴν ψυχὴν των, οὔτε ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς γονεῖς των, οὔτε ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

Ψεύδονται καθ' ἓνα ἰδιαιτέρως, ἀλλὰ ψεύδονται καὶ ἀπὸ κοινοῦ, συνεννοούμενα μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος ὁρμημύτως καὶ πολλὰς φορὰς χωρὶς νὰ κάμουν χρῆσιν οὐδενὸς τῶν γνωστῶν μέσων συνεννοήσεως! Καὶ εἰν' ἓνα ἀπὸ τὰ δυσκολώτερα προβλήματα ποῦ εἶδα στὴ ζωὴ μου τὸ ν' ἀνακαλύψῃ κανεὶς τὴν ἀλήθειαν μέσα σ' ἓνα τέτοιο περιβάλλον. Ἀλλ' ἴσως τὰ μέχρις ἐδῶ νὰ θεωρηθῶν συνηθισμένα καὶ ὄχι ἐπικίνδυνα. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως τὸ πλεῖσθ' ἀπελπιστικὸν ἀπ' ὅλα εἶναι, ὅτι ὅταν κατόπιν—εὐκολα ἢ δύσκολα—ἀνακαλυφθῇ ἡ διαστροφή των εἰς ὅλην τὴν ἐκτασιν ὅχι μόνον δὲν συγκατανοῦνται πραγματικῶς καὶ δὲν δεικνύουν κανένα εἶδος συντριβῆς καὶ εἰλικρινούς μεταμελείας, ἀλλὰ καὶ γελοῦν φεύγοντα, διότι μετὰ τὴν ψευδὴ τῶν συγκινήσεων καὶ μετὰ τὴν ἀπατηλὰς ὑποσχέσεως ποῦ προέβλεπο-

ποιούνται πάντοτε να δίνουν ἀπειδῶς, κατ' ὀρθὴν νὰ μετρίσσουν τὴν τιμωρίαν. Τὸ ψεῦδος δὲν εἶναι πλέον τὸ στιγματικὸν ὀλόσθημα, ἡ ἀσκησία τῆς σιγῆς, εἶναι ἡ πλεῖα ἰσχυρὰ καὶ ἐπίμονος τάσις τῆς ψυχῆς, κατὰστασις μόνιμος. Ἐμολύνθη ἡ ἰδία ἡ πηγή καὶ τὸ νερὸ ποῦ τρέχει ἀπ' αὐτὴν ἀπὸ τῶρα καὶ ἔπειτα εἶναι θολὸ καὶ βουρκαμένον συν χῶς.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἢ καὶ τὴν ἐπαύριον ἀμέσως οἱ ἴδιοι ἔνοχοι παρουσιάζονται ἐπαναλαμβάνοντες τὰς ἰδίας μηχανὰς τοῦ ψεύδους καὶ τῆς διστοφῆς, τελειοποιημένας μάλιστα καὶ ἐπιυξημένας ἐν τῷ μεταξῷ.

Αἱ ἐπιπλήξεις καὶ αἱ δυνατώτεροι ἀκόμη μικρὴν ὄντι αὐτῶν καὶ αὐταὶ δὲ αἱ σωματικαὶ καὶ αἱ ἄλλαι σχολικαὶ τιμωρίαι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀντὶ ἄλλης σοβαρώτερης ἐπιδράσεως ἐπὶ τοῦ ἐνόχου, τὸν ἀφήνουν εὐχαριστημένον, διότι «*φτῆνὰ τὴν ἐγλύτωσιν*», ὅπως συνηθέστατα ἀκούονται λέγοντες ὅταν ἀναχωροῦν.

Σοφρώτεροι τιμωρίαι δι' ἀποβολῆς προσκαίρου ἢ καὶ διαρκοῦς ἀπὸ τὸ σχολεῖον ἐκείνων ποῦ λέγουν ψεύματα, ἀναλόγως τῆς βαρύτητος τῆς νόσου, ποῦ θ' ἀπεδείκνυε τὸ σφάλμα των, ὅχι μόνον δὲν προβλέπονται ὑπὸ τῶν σχολικῶν νόμων, ἀλλὰ καὶ θὰ ἦσαν ἀπολύτως ἀπαράδεκτοι ἀπὸ τὰ 1]10 τῶν γονέων καὶ τῆς κοινωνίας, οἱ ὅποιοι ἀδυνατοῦν νὰ φαντασθῶν πῶς δι' ἓνα «ἀπλοῦν παιδικὸν ψεῦμα» (ὅπως συνήθως λέγουν ὑπερασίζοντες τὸν ἀπατεῶνα) πρέπει οὕτως νὰ χάνῃ τὰ μαθήματά του ἢ καὶ τὸ ἔτος του. Παραουσιάζθησαν πατέρες παραπονούμενοι εἰς τὸ σχολεῖον, διότι τὸ παιδί των ψευθεὶς ἐτιμωρήθη, μὲ πολὺ ἡπιωτέραν ἄλλως τε τιμωρίαν ἀπὸ τὰς ἀνωτέρας, καὶ πολὺ περισσότεροι ἄλλοι υἱοθετοῦν καὶ υποθάλλουν τὰ ψεῦδη τῶν παιδιῶν των, ἐφοδιάζοντες αὐτὰ συνήθως μὲ μελιστάκια φέροντα τὴν ὑπογραφήν τῆς μητρὸς ἢ καὶ τοῦ πατρὸς των, καὶ ἴς τὰ ὅποια ἡ διαστροφή τοῦ παιδιοῦ εὐρίσκει προστάτας αὐτοῦς τοῦ γονεῖς καὶ κηδεμόνας. Καὶ δὲν θ' ἡ ληψιότης ποτὲ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ μὲν ἔκαμαν ἢ ἀνυπόκριτος χαρὰ, τὴν ὁποίαν ἐξεδήλωσαν ἓνας πατέρας πρὸ καιροῦ, ὅταν τοῦ εἶπε, ὅτι τὸ παιδί του κατὰ τὰ ἄλλα εἶναι καλὸς μαθητὴς καὶ φρόνιμος, ἤρχιζε ὁμως νὰ πονηρεύεται καὶ νὰ ἐκπύσιν πρὸς τὴν ἀνάτην καὶ τὸ ψεῦδος. «Δόξα σοι ὁ Θεός—μὲν ἀπῆλθιν»—ποῦ ἂ χί' ἔσι ἐπὶ τέλος νὰ ξυπνῇ. Ἐγὼ ἀνησυχῶσαι γὰρ αὐτό, διότι ἂν δὲν εἶνα κανεὶς πονηρὸς δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ στὴν «κοινωνία».

Γ'.

«Ὅχι, κανεὶς μας δὲν αἰσθάνεται ὅσον πρέπει βαθεῖα τὴν βαρύτητα τοῦ ψεύδους καὶ τὴν καταστροφικὴν ἐπίδρασιν ποῦ ἔχει ἐπὶ τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἔθνους ἢ ἐπικρατήσεως τῶν διεστραμμένων ψυχῶν καὶ γι' αὐτὸ κανεὶς μας δὲν μισεῖ ἀρχοῦντως τὸ ἐγκλημα αὐτὸ καὶ δὲν αἰσθάνεται τὴν φορικὴν ἐκείνην καὶ τὸν ἀπογοητισμὸν ποῦ αἰσθάνονται ἐναντίον του τὰ ἄλλα ἔθνη ποῦ θέλουν νὰ ζήσουν καὶ εἶναι ἄξια τῆς ζωῆς. *Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ ψεῦδος ἀποτελεῖ τὸ αἰμώτερον στίγμα δι' ἓνα πολίτην καὶ τὸ βαρύτερον ἐγκλημα δι' ἓνα μαθητὴν.*»

Εἰς τὸ Κολλέγιον τοῦ Ἦτον—τὸ ἀρχαιότερον καὶ ἀριστοκρατικώτερον κολλέγιον τῆς Ἀγγλίας—ἡ αὐστηροτέρα ποινὴ εἶναι ἡ δημοσία ἐνώπιον τῶν ἄλλων μαθητῶν καὶ τῶν Καθηγητῶν ἀπὸ μέρους

τοῦ ἰδίου τοῦ Διευθυντοῦ μαστίγωσις. Ἡ τιμωρία αὕτη ἐπιβάλλεται μόνον εἰς τοὺς λέγοντας ψεύματα. Καὶ ὁμως παρέρχονται ἔτη ὀλόκληρα καὶ εἰς τὸ σχολεῖον αὐτὸ ποῦ ἔχει ἐν τούτοις χιλιάδας μαθητῶν πάσης ἡλικίας, δὲν γίνεται χρῆσις τῆς τιμωρίας αὐτῆς, διότι ἀπλούστατα κανεὶς δὲν λέγει ψεύματα.

Ἄλλ' εἰς μίαν κοινωνίαν σὰν τὴν ἰδικὴν μας ὅπου τὸ ψεῦδος ἀποτελεῖ τίτλον τιμῆς καὶ ὅπου πολὺς φορὲς οἱ ψεύται καὶ οἱ ἀπατεῶνες ὅχι μόνον δὲν καταδικάζονται ὡς ἐγκληματικοὶ καὶ δὲν περὶ-φρονοῦνται, ἀλλὰ τοῦναντίον θεωροῦνται μέλη αὐτῆς εὐθὺς ἀπόληπτα καὶ ἀξιώσιμα, πῶς θὰ ἠθέλατε νὰ ἐκλείψῃ τὸ κακὸν αὐτὸ ἢ ἀπλῶς νὰ καταπολεμηθῇ ἐπιτυχῶς διὰ τοῦ σχολείου; Ὅταν τὸ ψεῦδος ἀποτελεῖ τὸ προχειρότερον μέσον ἀνάδου εἰς τὰς ἀνωτάτας βαθμίδας τῆς κοινωνικῆς κλίμακος, πῶς θὰ ἠθέλατε νὰ ἐπαυτῇ ἀπὸ τοῦ νεαροῦ φιλοδόξου; νὰ παραιτήσων τὸ μόνον μέσον ἐπικρατήσεώς των;

Τὸ μέτρον διὰ τοῦ ὁποίου μετροῦται ἡ ἡθικὴ εὐθεία τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν εἶναι ὡς γνωστὸν ἡ στάσις τὴν ὁποίαν λαμβάνουν καὶ ὁ βαθμὸς τῆς ἀνακλήσεως τὴν ὁποίαν δεικνύουν ὅταν εὐρεθῶν πρὸ ὀρισμένων ἐγκλημάτων. Ἡμᾶς τὸ σοβαρώτερον ἐγκλημα, ἡ πηρὴ ὅλων τῶν κακουργημάτων, καὶ ὡς ἄτομα καὶ ὡς κοινωνίαν μᾶς ἀφήνει τελείως ἀσυγκινήτους καὶ ἀπαθείς. Χρειαζέται ἀρὰ γε ἄλλη ἰπὸδειξις διὰ νὰ ἐννοήσῃ ὁ καθένας μας καὶ ὅλοι μαζί ὅτι νοσοῦμεν σοβαρώτατα καὶ ἐπικινδύνως;

Εἰς τὴς κοινωνίας, αἱ ὁποῖαι θέλουν νὰ ζήσουν καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχασαν τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοσυντηρησίας, ὅταν ἓνα κακὸν οἰονδήποτε ἀναπτυχθῇ στὰ σπλάγχνα τῆς εἰς τοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ κινδυνεύῃ ἡ ὑπαρξίς τῆς, τὴν ὑπὲρ μέλη τῆς κοινωνίας αὐτῆς συσπειροῦνται διὰ τὴν ἀμυναν κατὰ τοῦ κακοῦ καὶ ὁργανώνονται διὰ νὰ καταπολεμήσουν ἀσφαλέςτερον τὸν ἐπικίνδυνον ἐχθρόν. Καὶ ὑπάρχουν ὁργανώσεις ἀντιαλκοολικῶν καὶ ὁργανώσεις κατὰ τῶν αἰσχρῶν ἀναγνωσμάτων καὶ οὕτω καθεξῆς.

Τῆς ἰδικῆς μας κοινωνίας ἀναμφισβητήτως ἡ σοβαρώτερον πληγὴ καὶ ἡ κινδυνωδέστερα ἰσχύνει εἶναι ἡ διαπλοκή τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς ἀληθείας. Ἡδὴ ἀπεκτίσαμεν τὴν φήμην εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον ὅτι εἴμεθα φρεσφοὶ ἀπατεῶνες. Οὐδαμῶς ὅμως τῆς Ἑλλάδος, καθ' ὅσον ἐγὼ τοῦλάχιστον γνωρίζω, δὲν ὑφίσταται σύλλογος μὲ πρόγραμμα τὴν προϋπὸς τῶν μελῶν του ἀπὸ τὴν μίστιν αὐτὴν καὶ τὴν πόλεμον κατὰ τοῦ ψεύδους. Καὶ ὁμως, ἂν δὲν ἀπαύμαι, σύμφωνα μὲ τὸν σχετικὸν παρὰ πάσας κοινωνίας Ἑλληνικὸν νόμον, ἀκούει καὶ ἱ ἄτομα μόνον διὰ νὰ ἀποτελέσουν σύλλογον... Νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐκ τούτου συμπερασμάτων θεωρῶ κατὰ τὸν. Τὸ ἔργον ἄλλως τε αὐτὸ θὰ ἦτο ὑπερβολικὴ ἀχαρὶ καὶ θλιβερόν.

Ζῶμεν εἰς τὸν αἰῶνα τῆς κατ' ἐξοχὴν πραγματικότητος. Ὁ δέκατος ἑννατὸς αἰὼν μὲ τὰ ἐπιστημονικὰ ἀνακαλύψεις του, μὲ τὴν φανατικὴν προσήλωσιν εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων, μόνη ἢ φωνὴ τῶν ὁποίων γίν.ται σεβαστὴ καὶ ἐπιβάλλεται σήμερον, ἐνίσχυσε τὴν πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀφοσίωσιν τῶν πολιτισμένων λαῶν καὶ κατέστησεν αὐτοῦς φαντατικούς αὐτῆς λίτρες. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἂν εἰπώμεν ὅτι ἡ θρησκεία τῆς σήμερον καὶ τῆς αὔριον εἶναι ὁ σεβασμὸς τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς ἀντικειμενι-

κῆς ἀληθείας. Ἡ ἐποχὴ τῶν ψευδῶν καὶ πλαστῶν κόσμων ἐπέραςεν ἀνεπιστρέπτι. Εἰς τοὺς ἀγῶνας μεταξὺ τῶν λαῶν εἴτε εἰρηνικῶς εἴτε βιαίους, ἡ νίκη ἀνήκει εἰς ἐκείνον, ὁ ὁποῖος παρατάσσει ἀπέναντι τοῦ ἀντιπάλου του περισσότερα πραγματικὰ μέσα, περισσότεραν πραγματικὴν ἐγχείριαν, ἀνωτέραν πραγματικὴν ἀξίαν. Καὶ ὁ καθένας ἐννοεῖ ὡς ὅλα ὅτι στὴν πάλιν αὐτὴν πρὸς εἰρηνικὴν ἐκκρίσιν, τὴν πραγματικὴν ἐργασίαν καὶ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῶν ἄλλων, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντιμετωπώμεν ἡμεῖς μὲ τὴν ἐλλειψὶν τῆς ἐργασίας καὶ τὴν ἐλλειψὶν τῆς ἀξίας. Μὲ τὴν φενάκην τοῦ ψεύδους δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ ἀπατήσωμεν παρὰ τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὅχι ὅμως τοὺς ἄλλους.

Ἡ θὰ προσαρμοσθῶμεν λοιπὸν πρὸς τὴν πραγματικότητα καὶ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις της, ἡ θὲ γίνωμεν δηλ. ἄνθρωποι ἀληθινοί, ἡ θὲ καταστραφῶμεν ἀναποφύκτως. Ἡ βεβαίως ἀκριβῶς αὕτη μᾶς φέρει εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν μέσων, ἅτινα ἐπιβάλλεται τὸ ταχύτερον νὰ λήβωμεν πρὸς θεραπείαν μιᾶς ἀσθενείας τοῦ ὁργανισμοῦ μας, ἡ ὁποία πρὸ πολλοῦ ἤδη ἔχει καταστῆ ἐπικίνδυνος.

Θὲ ἀρκεσθῶμεν ἄλλως τε νὰ διαγρίψωμεν γενικὰς κατευθύνσεις μᾶλλον. Καὶ ὅσον ἀφορᾷ μὲ τὴν καταπολέμησιν τοῦ κακοῦ τούτου ἐν τοῖς σχολείοις πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς εὐθιᾶς, αὐτοὶ δὲν εἶναι ἀνίγκη, ὑποθέτω νὰ τονισθῇ ὅτι θὰ πρέπει νὰ ληφθῶσι τὸ ταχύτερον μέτρα δραστικόν. Ὅταν θέτωσι πρὸ αὐτῶν τὸ πρόβλημα τοῦτο σοβαρῶς πάντες οἱ ἀρμόδιοι, ὅταν καὶ οἱ διευθύνοντες τὴν παιδείαν εἰς τὸ κράτος μας καὶ πάντες οἱ καθ' ὁμοεικότα τρόπον λαμβάνοντες μέρος εἰς τὴν ἐν τοῖς σχολείοις μόρφωσιν τῆς νεολαίας μας, ἀναμετρήσωσι σοβαρῶς τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ καὶ τὰς ἀμέσους ἐκφυλιστικὰς αὐτοῦ συνεπείας, εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ δυσκολευθῶν νὰ ἐξεύρουν μέσον ἢ μέσα θεραπείας. Τὰ μέσα ταῦτα πρέπει ἀπαραίτητος νὰ εἶναι τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ προκαλοῦν βαθεῖαν καὶ ἀνεξάλειπτον ἐντύπωσιν εἰς τὴν ψυχὴν, ὅχι μόνον τοῦ ἐνόχου τυλὸν παιδίου ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν συντρέφων τῶν. Πρέπει καθ' ὁμοεικότα τρόπον νὰ ἐμπνευσθῇ εἰς τὰ παιδιὰ ὁ τρόμος πρὸς τὸ ψεῦδος, τρόμος πρὸς αὐτὴν φυσικὸς, τὸν ὁποῖον θὰ δοκιμάζουν τὰ παιδιὰ ἔνεκα τῶν ἀμέσων βιωτικῶν καὶ παραδειγματικῶν συνεπειῶν τοῦ δύναται νὰ ἐκτὶ αὐτὰ τὸ ψεῦδος. Διὰ τοὺς ἀγλ. παιδας τοιοῦτον μέσον εἶναι ἡ δημοσία καὶ ἐπισήμως γινώμενη μυστιγῶσις. Ἀς μελετηθῇ σοβαρῶς ἡ φύσις καὶ ὁ χαρακτήρ καὶ ἡ πνευματικὴ κατάστασις τοῦ ἐλληνολαίδος καὶ ἂς ἐξευραθῇ καὶ δι' αὐτὸν τὸ ἀναγκαῖον φάρμακον. Πάντως ὁ τρόμος αὐτὸς διὰ τὰς ἀμέσους συνεπείας τοῦ ψεύδους θὰ εἴηαι τὸ πρῶτον βήμα—τὸ ἀρνητικόν—ἡ βίσις ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ στηρικθῶν κατόπιν οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ καθηγηταὶ πρὸς θετικὴν πλέον ἐργασίαν, ἡ ὁποία θὰ κατατείνῃ εἰς τὴν συνεχεῖ ἀσκήσιν τῆς ἀληθείας, παρακολούθησιν καὶ ἀπὸ τὴν σχετικὴν θεωρητικὴν κατοχύρωσιν καὶ ἐμπέδωσιν ἐν τῇ προχῇ τῶν παιδιῶν τῆς ἀποκτενένης ἀγαθῆς συνήθειας.

Ἀλλὰ πρέπει νὰ παρατηρηθῇ εὐθὺς ἀμέσως, πρὸς προληπτὴν οἰασθῆναι παρεξηγήσεως, ὅτι δὲν φρονούμεν ὅτι τὰ ἐν τῇ σχολείῳ ληρηθόμενα μέτρα ὅσον δήποτε δραστικὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ καὶ ἂν εἶναι, δύνανται αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ μόνον νὰ ἔχωσιν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ. Γὰρ νὰ

στηρεῦσθαι ὁ μέγας καὶ ὁρμητικὸς ποταμὸς τῆς ψυχικῆς διαστροφῆς, ὁ ὁποῖος μᾶς ὁδηγεῖ ὅλους μὲ τὰ θολὰ νερά του γὰρ νὰ μᾶς ῥίψῃ εἰς τὴν ἀλμυρὰν θάλασσαν τοῦ ἐκφυλισμοῦ καὶ τῆς καταστροφῆς, εἶναι ἀνόγκη νὰ στηρεῦσυν πρῶτα αἱ ἀπειρα μικραὶ ἀγλαί, ποὺ τροφοδοτοῦν μὲ τὰς ῥεῖθρα τὸν καὶ σχηματίζουν τὸν μέγαν ποταμόν. Εἶναι ἀπολύτως ἀπαράιτητον νὰ παύσῃ τοῦ καθ' ἑνὸς μας ἡ διαστροφή. Γνωρίζω ὅτι ὅλη ἡ δυσκολία τοῦ προβλήματος ἔγκειται ἀκριβῶς εἰς αὐτό, ἀλλὰ γνωρίζω συγχρόνως, διὰ κανένα πρᾶγμα καλὸν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν δὲν ἀποκτᾶται ἄνευ κόπου πολλοῦ καὶ ἀσπαστικῆς. Τὸ τί ὀφείλει ὁ καθένας νὰ πράττῃ δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ το ἀναζητήσῃ σὲ κανένα βιβλίον καὶ σὲ κανένα Ἐὐαγγέλιον καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ το ἀκούσῃ ἀπὸ κανέναν στόμα. Ἀς ἐρωτήσῃ γὰρ μετ' ἐστὶν τὸν ἑαυτοῦ, ἂς ἐρωτήσῃ τὴν καρδίαν του τί θὲ ἤθελε νὰ κίνηον οἱ ἄλλοι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἂν ἡ φωνὴ τῆς παραγμῆτις ἀκούσῃ, οὐ εἶναι ἡ φωνὴ αὐτῆς τῆς φύσεως καὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑποδείξῃ, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἄλλου θελήσει ἀλήθειαν καὶ ὅχι ψεῦδος, εἰληκρίνειαν καὶ ὅχι ἀπάτην. τότε δὲν ἔχει κατὰ νὰ συμμιερωθῇ ἁλῶς πρὸς τὴν φωνὴν ταύτην, ὅχι γὰρ νὰ περιφρουρήσῃ τῶν ἄλλων τὰ συμφέροντα, ὅχι γὰρ νὰ προλάβῃ τὸν ἐκφυλισμὸν καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία ἴσως δὲν ἐνδιαφέρει καὶ πολὺ, ὅχι γὰρ νὰ συγκρατήσῃ καθ' ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτὸν εἰς τὸν εὐθὺν καὶ μόνον δρόμον τῆς προόδου καὶ τῆς εὐθυρίας τὴν νεολαίαν τῆς Πατρίδος τοῦ ἑαυτοῦ, ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ προσωπικόν του συμφέρον. Στὸν κόσμον αὐτὸν δὲν ὑπάρχει ἄλλος νόμος ὥσον δικαίος καὶ πραγματικὸς προστάτης τοῦ προσωπικοῦ μας συμφέροντος ὅσον ὁ νόμος αὐτός: «Ὁ σὺ μισεῖς ἐτέρον μὴ ποιήσῃς». «Ὁποῖος τὸν νόμον αὐτὸν καταπατεῖ εἰς βάρος τῶν ἄλλων, δίδει εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους τὸ δικαίωμα νὰ τὸν καταπατοῦν εἰς βάρος του». Ἀλλ' εἶναι ἕνας μόνος αὐτός, καὶ εἰν' οἱ ἄλλοι ἀπειροί. Ποῖος θὰ ὑποκύψῃ στὸ τέλος;

Ἡράκλειος 12 Μαΐου 1923

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΕΤΡΑΚΙΣ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

Ἐξ ἐπιστολῆς «πρὸς τοὺς ἀδελφούς γενήσιους ὁρθοδόξους», ἡν ὑπογράφει «παλαιολογολόγος», παραλαμβάνομεν τὰ ἑξῆς ὁρθὰ καὶ λογικά. Σήμερον κανεὶς μας πλάνον, πλὴν τὰς βεβήσεις τοῦ κ. Βοκοτοπούλου, καὶ μερικῶν γρηγομένων Ἀμερικανῶν, κανεὶς δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι δὲν ἀπάρχουν κανόνες τῶν Συνόδων οἱ ὁποῖοι ἀπαγορεύουν τὴν μεταβολὴν τοῦ ἡμερολογίου, οἱ δὲ τὰ δόγματα καὶ αἱ παραδόσεις δὲν προσβάλλονται μὲ τὸ νέον ἡμερολόγιον ἀποδείξεις εἶναι δὲ ἡ Ἐκκλησία καὶ μὲ τὸ νέον ἡμερολόγιον μένει ἡ ἴδια. Δὲν εἴμεθα τυφλοὶ νὰ μὴ βλέπωμεν ὅτι δὲν μετεβλήθη τίποτε εἰς τὰ δόγμα καὶ τὰς παραδόσεις καὶ τὰς ἀκολουθίας. Ἐκτός τῆς διαφορᾶς τῶν 13 ἡμερῶν, καμμία ἄλλη διαφορὰ δὲν ὑπάρχει μετὰ τὸν ἡμερῶν τῶν παλαιολογολογικῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Μᾶς εἰσὶν οἱ δὲ τὸ νέον ἡμερολόγιον εἶναι παπικὸν καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔγινε παπικὴ. Ἀλλὰ κανεὶς σοβαρῶς ἀνθρώπος δὲν πιστεύει σήμερον εἰς αὐτὴν τὴν φλυαρίαν. Ὁ παπικὸς δὲν εἶναι ἡμερολόγιον, εἶναι μεγάλη αἵρεσις, ἡ ὁποία προσβάλλει τὸ δόγμα τῆς Ἀγίας Τριάδος, τὰ μυστήρια καὶ τὰς παραδόσεις. Τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον τὸ ἔχουν καὶ οἱ παπισταὶ καὶ οἱ πρωτεστάντες, τὰ δύο ἀντίθετα ἄκρα, ὥστε τὸ ἡμερολόγιον δὲν σχετίζεται πρὸς δόγματα καὶ παραδό-

σεις. Τὸ ἴδιον ἡμερολόγιον παρεδέχθησαν καὶ οἱ Τοῦρκοι. "Ἐγιναν λοιπὸν καὶ αὐτοὶ παπισταί; "Ἀς παύσουν λοιπὸν ἐκεῖνοι πεῦ θέλουν νὰ μᾶς ἐκμεταλλεύωνται καὶ νὰ μᾶς λέγουν ψεύματα. "Ἄλλως τε κανεὶς μας δὲν ἀγνοεῖ ὅτι, πρὶν γίνῃ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον εἰς τὰ 1583, ἡ "Ἐκκλησία μας εἶχεν ἐξ ἀρχῆς τὸ ἴδιον ἡμερολόγιον μὲ τὸν Πάπαν. ὅπως ἔχει τοὺς ἰδίους μῆνας, τὰς ἰδίας ἐβδομάδας καὶ τὰς ἰδίας ἡμέρας. "Ἀφ' οὗτου ἔγινε τὸ παπικὸν σχίσμα μέχρι τοῦ 1583 εἴχαμεν τὸ ἴδιον ἡμερολόγιον μὲ τὸν Πάπαν. Ἀὐτὸ εἶνε ἀπολύτως βέβαιον. "Ἄλλ' ἐπίσης εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ "Ἐκκλησία μᾶς δὲν παρεδέχθη τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, ἀλλὰ διατηρεῖ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον μὲ μόνην τὴν διαφορὰν τῶν 13 ἡμερῶν, ἡ ὁποία παρουσιάζει διαφορὰν μόνον ὡς πρὸς τὰς ἀκινήτους ἐορτάς· ὡς πρὸς τὰς κινήτας ἐορτάς δὲν ὑπάρχει διαφορὰ.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

"Ἐν ἐπισήμῳ ἐκθέσει τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας πόλεων περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου περὶ τυχρῶν παιγνίων, τοῦ τρόπου τῆς λειτουργίας τῶν χαρτοπαικτικῶν λεσχῶν καὶ περὶ τῶν ἐπενεχθέντων τροποποιήσεων τοῦ νόμου, ἀναγινώσκουμεν τραγικώτατα ἀληθῶς πράγματα. Πρῶτον ἐγένοντο καταστρατηγήσεις τοῦ νόμου, ὧν ἡ σατανικώτερα ὑπῆρξεν ἡ συντόμευσις τῆς ἀπὸ τῆς πόλεως ἀποστάσεως τῶν λεσχῶν δι' αὐτοκινήτων αὐτῶν τούτων τῶν λεσχῶν, καὶ, τὸ χεῖριστον, ἡ διανομήναι οἰωνδήποτε καὶ ὁσωνδήποτε πρὸς μετάβασιν εἰς τὰς λέσχας διὰ τῆς ὁρᾶς αὐτῶν παροχῆς δωρεὰν δι' αὐτοκινήτων συγκοινωνίας. Δεύτερον χαλαρωθεῖσης τῆς ἐπιτηδεύσεως ἐπὶ τῶν λεσχῶν, ἠγνοήθησαν αἱ θύραι τῶν εἰς πάντα, καὶ εἶβεν ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία φαινόμενα, τέως ἀσυνήθη.

"Ταμίαι—ἀναφέρει κατὰ λέξιν ἡ ἐκθεσις—ταμίαι στρατιωτικῶν ὁργανισμῶν, σφιγερῶς ἐκτείνοντες τὸ χρέμα τοῦ δημαίου, κατεσπατάλησαν αὐτὸ ἐντὸς τῶν χαρτοπαικτικῶν λεσχῶν. "Ἐσθροὶ κατεχράσθησαν σοβαρὰ ποσὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ συντάξεως πλέον τοῦ ἐνδὸς ἐκατομυρίου καὶ ἀπώλεσαν ταῦτα εἰς τὴν τότε λέσχῃ Φαλήρου καὶ Δουρακίου, καταδικασθέντες εἰς δεκαετὴ πρόσκαιρα δεσμά. Γνωστὸς ταμίης μεγάλης ἐνεαυθὰ τραπέζης ἐσπατάλησε τὸ πλεῖστον τῶν χρημάτων του εἰς χαρτοπαικτικὰς λέσχας καὶ εἰς κέντρα διασκεδάσεως. Οἱ ταμίαι τοῦ λιμενικοῦ σώματος καὶ τοῦ πλεμικοῦ ναυτικοῦ, εἰς βίρας τῶν ὁποίων τελευταίος ἀνεκαλύρθη κατάχρησις ὑπερβαίνουσα τὰ 21)2 ἐκατομύρια, ἀπώλεσαν τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς τὰς λέσχας Διονύσου καὶ "Αγίου "Ανδρέου. Γνωστὸς ὑπάλληλος τοῦ αἰσχροδικείου, ὅστις διατελεῖ ἐν προφυλακίσει, διενέβυσσε τὸ ὑπεξαίρεθὲν ποσὸν αὐτοῦ ποσὸν ἐν τῇ λέσχῃ Διονύσου. Οἰκογενεῖς παρὰ συρθέντες μέχρι τοῦ Διονύσου διέλυαν τὰς οἰκογενεῖς των λόγῳ τοῦ ὀλεθρίου πάθους ὅς οὐ κατεκυριεύθησαν. "Ἐνιμιοὶ ὑπάλληλοι τραπέζων ἢ ἄλλων ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων ἢ καὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι δολοφονήσαντες ὑπὸ τοῦ κέρδους ἐθυσίασαν τὰς θέσεις ἐκ τῶν ὁποίων ἀπέβον ἐντίμως ἐξ αἰτίας τοῦ πάθους τῆς κυβέας.

Καὶ εἶνα μὲν τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα προτείνονται πρὸς περιορισμὸν τοῦ κακοῦ, καὶ ἂν εἶνε τελεσφόρα, εἶνε ἔργον τῶν ἀρμόδιων νὰ ἐξετάσουν. Τὸ γεγονός εἶνε ὅτι ταῦτα

ἔγιναν, καὶ γίνονται, καὶ εἶνε ὁμολογούμενως ὄχι πλέον ἀσυνήθη, ἀλλὰ κυριολεκτικῶς πρωτακουστα διὰ τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν.

"Ἐκ τῆς «Ἐκκλησίας»

ΕΥΧΑΡΙΣΤΑ ΜΑΖΥ ΜΕ ΔΥΣΑΡΕΣΤΑ

"Ὁ παρελθὼν Φεβρουάριος ἐνῷ μᾶς ἀνεκοίνωσε δύο πολὺ εὐχαρίστους εἰδήσεις, τὴν εἶδον ὅτι τὸ πατριαρχεῖον "Αλεξανδρείας παρεδέχθη ἐπισήμως τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, καὶ τὴν εἶδον ὅτι ἡ "Αγγλικὴ Βουλὴ ἐψήφισεν εἰς δευτέραν ἀνάγνωσιν ἕνα τὸ Πάσχα κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐδικῆς ἐξεσταστικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἡμερολογίου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, περὶ ἧς ἐγράψαμεν εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον, ἐορτάζεται ἐν "Αγγλίᾳ εἰς τὸ ἐξῆς, πάντοτε τὴν δευτέραν Κυριακὴν τοῦ "Απριλίου, ὅπερ μέλλει μετ' οὐ πολὺ νὰ ἐφαρμοσθῇ ὅφ' ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν, μᾶς ἔφερε καὶ τὴν δυσάρεστον λίαν εἶδον ὅτι ὁ μητροπολίτης Δημητριάδος Γερμανὸς, θέλων νὰ γίνῃ περὶ αὐτοῦ λόγος ὡς ὁ "Ἀλκιβιάδης ποῦ ἔκοψε τὴν οὐρὰν τοῦ σκύλου του, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁλίγων παλααιοημερολογιτῶν. "Ὅταν ἡ "Ἐκκλησία ἔχει τέτοιους φίλους, τί τοὺς θέλει τοὺς ἐχθρούς;

ΠΡΟΣ ΤΟΥ κ. κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΖΩΗΣ»

"Ἡ «Νέα Ζωή» εὐχαριστεῖ θερμῶς τοὺς συνδρομητὰς τῆς τοῦ καταβαλόντας τόσον προθύμως τὴν συνδρομὴν των.

"Ἡ «Νέα Ζωή» ἐνδιαφέρει πάντα χριστινόν. Ὁδηγεῖ, βελτιώνει, ἐνισχύει. Σκοπὸς τῆς ἡ μόρφωσις χριστιανικῶν χαρακτήρων. Ἐξετάζει ζητήματα μεγάλου διαφέροντος.

Μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ νέου ἔτους κάθε φίλος τῆς «Νέας Ζωῆς» ὀφείλει νὰ τὴν συστήσῃ καὶ ἐγγράψῃ ἕνα ἢ περισσοτέρους συνδρομητὰς.

"Ὁ ἐγγράφων ἕνα νέον συνδρομητὴν καὶ ἐβίβων (ἀμέσως) τὴν συνδρομὴν τοῦ μαζὶ μὲ τὰ τέλη συστημένως ἐπιστολῆς, θέλει λάβει ἕνα πεντάδραχμον λαχὸν (θὰ ἀνήκῃ δι' ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς δύο) τοῦ Λαϊκοῦ Λαχείου δι' αὐτόν καὶ τὸν ἐγγράφοντα συνδρομητὴν μὲ τὴν ἐλπίδα κέρδους 100 χιλ. δραχμῶν. Ἀνὰ δύο νέοι συνδρομηταὶ ἂν αὐτῇ ἐμβάσει τῆς συνδρομῆς των καὶ τῶν τελῶν συστημένης ἐπιστολῆς θέλουν λαμβάνει ἕνα πεντάδραχμον λαχεῖον τὸ ὁποῖον θὰ ἀνήκῃ καὶ εἰς τοὺς δύο. Ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ν. Ζωῆς» πρᾶττει τοῦτο ἐπιθυμοῦσα νὰ συνδυάσῃ τὸ πνευματικῶς ὠφέλιμον μετὰ τοῦ ὕλικου τοιούτου.

Τὴν εἰσπραξίν των συνδρομῶν τῆς «Ν. Ζωῆς» ἐν Χανίοις ἀνέλαβεν (ὅπως ἀνιδιοτελῶς) ὁ κ. Δημήτριος Γαβριλάκης ἐξουσιοδοτηθεὶς.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΧΑΝΙΩΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΣΤ. ΠΕΤΡΑΚΗ
